

**UCHWAŁA NR XX/128/19
RADY GMINY GŁÓWNO**

z dnia 30 grudnia 2019 r.

**w sprawie uchwalenia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata
2019-2024**

Na podstawie art.18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U z 2019 r. poz. 506, 1309,1571, 1696 i 1815) oraz art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz.U. z 2019 r. poz. 1507, 1622, 1690 i 1818) Rada Gminy Główno uchwała, co następuje:

§ 1. Uchwała się Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Główno na lata 2019-2024, stanowiącą załącznik do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Główno.

§ 3. Traci moc Uchwała Nr XLVII/222/10 Rady Gminy Główno z dnia 31 marca 2010 r. w sprawie przyjęcia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Główno.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu.

Przewodniczący Rady
Gminy Główno

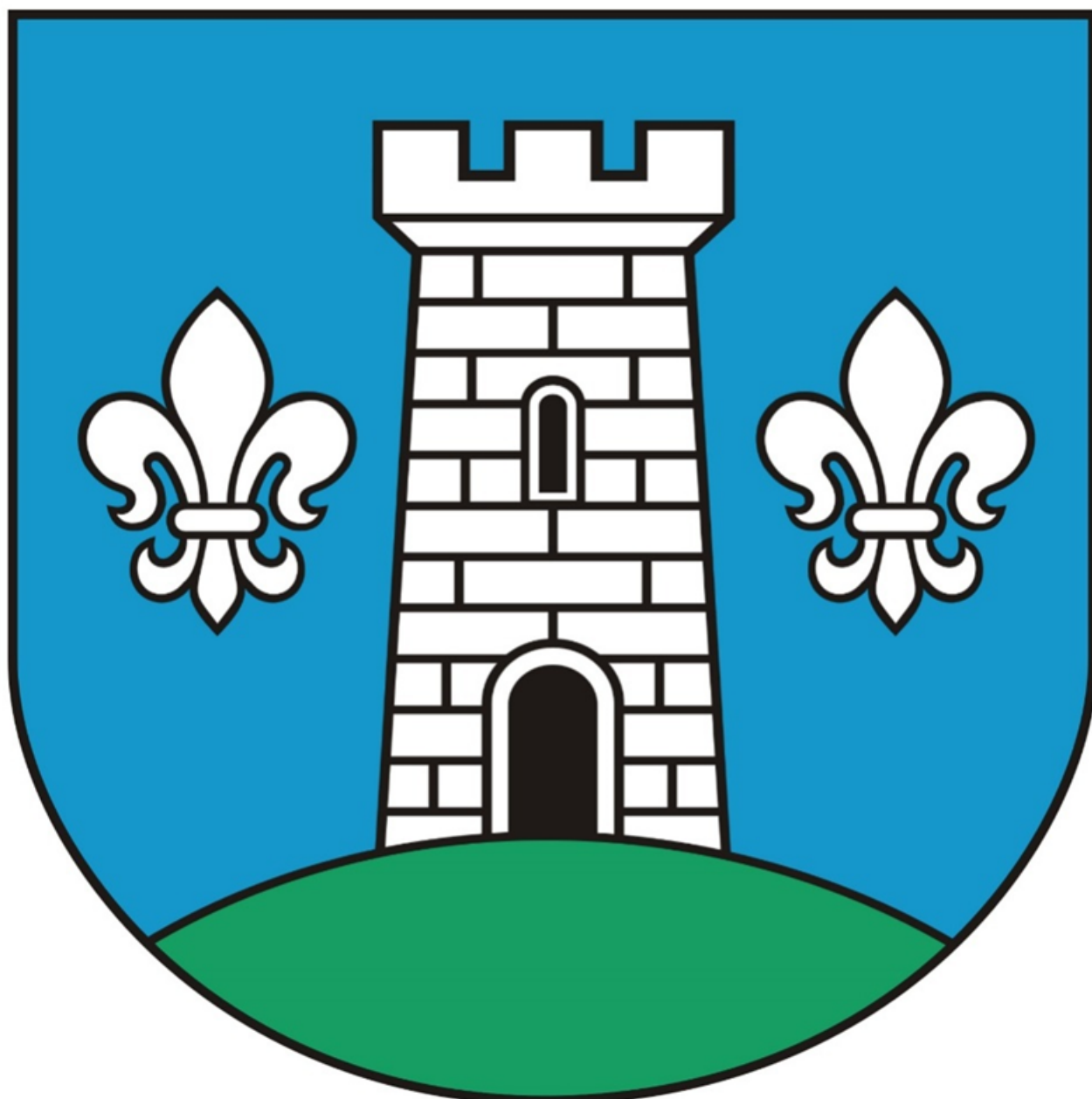
Jarosław Chalubiec

Załącznik do uchwały Nr XX/128/19

Rady Gminy Głowno

z dnia 30 grudnia 2019 r.

**GMINNA STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY
GŁOWNO NA LATA 2019-2024**

Głowno 2019

SPIS TREŚCI

WSTĘP.....	3
I. Aspekt prawny tworzenia strategii.....	4
II. Podstawy strategiczno – programowe tworzenia strategii.....	5
2.1. Unijne i krajowe dokumenty strategiczne.....	5
2.2. Regionalne i lokalne samorządowe dokumenty strategiczne.....	6
III. Diagnoza sytuacji społecznej w Gminie Głowno i charakterystyka głównych problemów w zakresie polityki społecznej w gminie.....	8
3.1. Charakterystyka gminy.....	8
3.2. Stan i struktura demograficzna.....	8
3.3. Analiza sytuacji na lokalnym rynku pracy oraz społeczne skutki pozostawania bez zatrudnienia.....	10
3.4. Edukacja.....	12
3.5. Kultura i sport.....	12
3.6. Organizacje i stowarzyszenia społeczne.....	13
3.7. Opieka Zdrowotna.....	14
3.8. Bezpieczeństwo publiczne.....	15
3.9. Sytuacja osób niepełnosprawnych i starszych.....	15
3.10. Wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.....	18
3.11. Wykluczenie społeczne a wsparcie samorządu gminnego w przewyciężaniu trudnych sytuacji życiowych.....	24
3.12. Prognoza problemów społecznych.....	25
IV System Pomocy Społecznej w Gminie Głowno.....	28
4.1. Zakres działań i struktura Ośrodka Pomocy Społecznej w Głownie.....	28
4.2. Analiza problemu uzależnień w Gminie Głowno.....	30
4.3. Przemoc w rodzinie.....	34
V Analiza SWOT Gminy Głowno.....	37
VI Misja strategii.....	42
VII Cele strategiczne i operacyjne.....	43
VIII Harmonogram realizacji poszczególnych celów strategicznych.....	45
IX Zarządzanie ryzykiem.....	48
Wykaz tabeli.....	49

Wstęp

Polityka społeczna oznacza racjonalną działalność państwa i innych podmiotów zmierzającą do kształtowania ogólnych warunków pracy i bytu ludności, pożądanych struktur społecznych i stosunków społeczno-kulturowych, służących efektywnemu i sprawiedliwemu zaspokojeniu potrzeb społeczeństwa. Na poziomie lokalnym jednym z podstawowych narzędzi służących jej realizacji jest strategia rozwiązywania problemów społecznych. Strategia rozwiązywania problemów społecznych to dokument przedstawiający koncepcję działań zmierzających do racjonalizacji lokalnej polityki społecznej, szczególnie w aspekcie rozpoznawania zagrożeń społecznych, ich profilaktyki i minimalizowania negatywnych skutków występujących problemów społecznych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych stanowi podstawę do realizacji stosunkowo trwałych wzorów interwencji społecznych, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców gminy Głowno, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym, aby w konsekwencji doprowadzić do integracji społecznej.

Obowiązek jej opracowania wynika wprost z art. 16 b w powiązaniu z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, które w ramach zadań własnych gminy przewidują opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2019–2024 dla Gminy Głowno została opracowana w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Głownie pod nadzorem Kierownika GOPS. Dokument zawiera diagnozę sytuacji społecznej Gminy Głowno i prognozę zmian problemów społecznych w perspektywie do 2024 roku. Rozpoznanie najważniejszych kwestii społecznych zostało skonstruowane na podstawie przedłożonych materiałów statystycznych i urzędowych, a także instrumentów analizy strategicznej, do których należy zaliczyć identyfikację mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń lokalnego systemu polityki społecznej (analiza SWOT). Z diagnozy wynikają obszary problemowe, nad którymi winna skupić się lokalna polityka społeczna. Ujęte w formę misji, celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań, w sposób praktyczny wyznaczają działania poszczególnych podmiotów. Część programowa została przedstawiona w formie tabelarycznej, zawierającej cele, kierunki oraz realizatorów poszczególnych działań i partnerów, czas ich realizacji oraz wskaźniki ich wykonania. Strategia zorientowana jest na rozszerzenie i współpracę z różnymi podmiotami organizacjami pozarządowymi, zajmującymi się pomocą społeczną w mieście oraz instytucjami działającymi w szerszym obszarze polityki społecznej, jak: oświata, służba zdrowia, Powiatowy Urząd Pracy, Komenda Powiatowa Policji, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. Doświadczenia pracy instytucji społecznych, w tym szczególnie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Głownie, ukazują, że tylko w działaniach prowadzonych jednocześnie na wielu płaszczyznach i poziomach, a więc w ujęciu strategicznym należy upatrywać szans trwałego rozwiązania problemów społecznych w gminie.

I. Aspekt prawny tworzenia strategii

Opracowanie Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Głowno na lata 2019-2024 oraz jej wdrażanie, podobnie, jak i innych dokumentów strategicznych przygotowywanych na różnych szczeblach administracji publicznej, znajduje umocowanie prawne w krajowych aktach prawnych, do których należą:

- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz. U. z 2019r. poz. 506),

- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2018r. poz. 1508 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz.U. z 2018r. poz.998 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tekst jednolity Dz.U. z 2018r. poz.1265 z późn.zm.),
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t. j. Dz. U. z 2018 r.poz. 450 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jednolity Dz. U. z 2015 r. poz.1390 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t. j. Dz. U. z 2018r. poz. 2137 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t. j. Dz.U. z2019r. poz. 852),
- Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t. j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1457 z późn.zm.),
- Ustawa z dnia 4 lutego 2011r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (t. j. Dz. U. z 2019 r. poz.409 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 28 listopada 2003r. o świadczeniach rodzinnych (t. j. Dz. U. z 2018r. poz. 2220 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 11 lutego 2016r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (t. j. Dz.U. z 2018 r. poz. 2134 ze zm.),
- Ustawa z dnia 7 września 2007r. o pomocy osobom uprawnionych do alimentów (t. j. Dz. U. z 2019r.poz. 670 z późn.zm.),
- Ustawa z dnia 13 czerwca 2003r. o zatrudnieniu socjalnym (t. j. Dz. U. z 2019 r. poz. 217 z późn.zm.),
- Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz.U. z 2018r. poz. 1878 z późn.zm.),
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (j. t. Dz. U. z 2018r. poz. 511 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t. j. Dz. U. z 2018 r.poz.1510 z późn.zm.),
- Ustawa z dnia 21 czerwca 2001r. o dodatkach mieszkaniowych (t. j. Dz. U. z 2017r. poz. 180 z późn. zm.).

II. Podstawy strategiczno – programowe tworzenia strategii

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Głowno jest dokumentem zgodnym z dokumentami strategicznymi i programowymi, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, regionalnym i miejskim. Dokumenty te tworzą warunki do podejmowania działań opartych na zasadzie pomocniczości państwa przy wykorzystaniu zasobów tkwiących w środowiskach lokalnych i aktywności środowisk zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

2.1. Unijne i krajowe dokumenty strategiczne

Najważniejszym dokumentem na szczeblu europejskim w zakresie polityki społecznej jest dokument

Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu¹⁾ w ramach której przygotowanych zostało 7 projektów przewodnich wśród których najważniejsze w sferze społecznej to:

„**Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia**” który zakłada modernizację rynków pracy poprzez zwiększaniem mobilności siły roboczej oraz rozwijanie kwalifikacji przez całe życie, co powinno podnieść współczynnik aktywności zawodowej by lepiej dopasować do siebie popyt i podaż na rynku pracy,

„**Europejski program walki z ubóstwem**” mający na celu zapewnienie spójności społecznej terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społecznym,

Europa 2020 to unijna strategia wzrostu. Jest dokumentem o fundamentalnym znaczeniu dla rozwoju Unii Europejskiej. Określa działania, których podjęcie w skoordynowany sposób przez państwa członkowskie przyspieszy wyjście z obecnego kryzysu i przygotuje europejską gospodarkę na wyzwania przyszłości. W zmieniającym się świecie Unii Europejskiej potrzebna jest inteligentna i zrównoważona gospodarka, sprzyjająca włączeniu społecznemu, zaś równoległa praca nad tymi trzema priorytetami, które wyznacza strategia i których realizacja odbywać się będzie na szczeblu unijnym oraz krajowym, powinna pomóc UE i państwom członkowskim w uzyskaniu wzrostu zatrudnienia oraz zwiększeniu produktywności i spójności społecznej.

Należy zakładać, że realizacja celów Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Głowno na lata 2019-2014 przyczyni się do osiągnięcia założeń w/w dokumentu.

Raport Polska 2030²⁾ to dokument, który stawia wyzwania rozwojowe i stanowi podstawę diagnostyczną dla przygotowywanych krajowych strategii rozwoju. Raport Polska 2030 prezentuje w swojej treści 10 kluczowych wyzwań, jakie stoją przed Polską:

- wzrost i konkurencyjność,
- sytuacja demograficzna,
- wysoka aktywność zawodowa oraz adaptacyjność zasobów pracy,
- odpowiedni potencjał infrastruktury,
- bezpieczeństwo energetyczno-klimatyczne,
- gospodarka oparta na wiedzy i rozwój kapitału intelektualnego,
- solidarność i spójność regionalna,- ochrona kulturalnego dziedzictwa narodowego,
- poprawa spójności społecznej,- sprawne państwo,- wzrost kapitału społecznego Polski.

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju (DSRK) - Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności³⁾. Stanowi najszerzy i najbardziej ogólny element nowego systemu zarządzania rozwojem kraju. Jest dokumentem określającym główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno – gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju.

2.2. Regionalne i lokalne samorządowe dokumenty strategiczne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Głownie uwzględnia poniższych dokumentów regionalnych i lokalnych:

- Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020,
- Wojewódzka Strategia w Zakresie Polityki Społecznej na lata 2007-2020,

- Strategia Rozwoju Powiatu Zgierskiego na lata 2013-2020,
- Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Głowno na lata 2016 - 2023.

Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020 jest jednym z najważniejszych dokumentów samorządu województwa określającym wizję rozwoju, cele oraz główne działania zmierzające do ich osiągnięcia. Strategiczna polityka rozwoju województwa łódzkiego do 2020r. jest odpowiedzią na wyzwania najbliższych lat pozwalającą na kształtowanie regionu nowoczesnego i atrakcyjnego gospodarczo oraz przyjaznego dla jego mieszkańców. W celu wspierania pozytywnych przemian, niwelowania głównych barier rozwojowych w regionie a także efektywnego wykorzystania zasobów strategia ta zakłada, iż polityka regionalna będzie realizowana w dwóch płaszczyznach horyzontalnej oraz terytorialno-funkcjonalnej. Polityka horyzontalna obejmie swym oddziaływaniem obszar całego województwa. Złożą się na nią trzy filary rozwoju obejmujące sferę gospodarczą, społeczną i przestrzenną, dzięki którym możliwe będzie osiągnięcie spójności w rozwoju na poziomie regionalnym (spójność terytorialna). Lepszemu wykorzystaniu specyfiki poszczególnych obszarów województwa sprzyjać będzie uzupełnienie polityki horyzontalnej o politykę terytorialno-funkcjonalną oddziałującą tematycznie na tereny obszarów miejskich, obszarów wiejskich oraz wyspecjalizowane obszary funkcjonalne.

Wojewódzka Strategia w Zakresie Polityki Społecznej na lata 2007-2020 jest dokumentem, który określa główne działania Samorządu Województwa Łódzkiego, zgodnie z przypisanymi mu zadaniami z zakresu pomocy społecznej. Jest długofalową koncepcją działania, ukierunkowaną na osiągnięcie postępu społecznego. Zawiera diagnozę społeczną województwa (ocenę stanu pomocy społecznej i istniejącej infrastruktury socjalnej), priorytety oraz misję polityki społecznej, za którą uznano podnoszenie jakości życia wśród mieszkańców regionu, szczególnie tych, którzy ze względu na trudną sytuację życiową nie są w stanie samodzielnie zaspokoić podstawowych potrzeb bytowych, a przez to nie mogą uczestniczyć lub mają ograniczony udział w życiu rodzinnym, zawodowym i społecznym. Strategia Polityki Społecznej Województwa Łódzkiego jest wyznacznikiem zakresu i formy strategii rozwiązywania problemów społecznych na poziomie powiatu i gminy. Stanowi punkt odniesienia dla wyboru priorytetów i kierunków działań strategii lokalnych. Jednocześnie jest integralną częścią Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego w obszarze – polityka społeczna, społeczeństwo obywatelskie.

Strategia Rozwoju Powiatu Zgierskiego na lata 2013 – 2020 jest kluczowym dokumentem strategicznym, który poprzez swoją zawartość, a także sposób dochodzenia do uwzględnionych w nim rozwiązań systematyzuje wiedzę o Powiecie, wyznacza długofalowe kierunki jego rozwoju oraz wskazuje działania, których realizacja przyczyni się do rozwoju obszaru.

Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Głowno na lata 2016 - 2023, zwany dalej planem, to dokument o charakterze strategicznym określający zadania Gminy Głowno na lata 2016 – 2023, z rozbiciem na dwa okresy: lata 2016 - 2020 oraz lata 2021 – 2023.

Dokument przedstawia sytuację społeczno-ekonomiczną Gminy, formułuje cele i opisuje strategie zmierzające do osiągnięcia rozwoju społecznego, gospodarczego i przestrzennego. Dokument stanowi podstawę do ubiegania się o fundusze strukturalne UE, dzięki czemu daje możliwość współfinansowania zdefiniowanych zadań inwestycyjnych w ramach środków UE, przyznanych Polsce na lata 2014-2020.

III. Diagnoza sytuacji społecznej w Gminie Głowno i charakterystyka głównych problemów w zakresie polityki społecznej w gminie

3.1. Charakterystyka gminy

Gmina Głowno położona jest w centralnej części Polski, w województwie łódzkim, w północno-wschodniej części powiatu zgierskiego, stanowi 12,3% jego powierzchni. Jest jedną z dziewięciu i trzecią co do wielkości jednostką samorządową wchodzącą w skład powiatu zgierskiego, jej powierzchnia wynosi 104,76 km², w tym użytki rolne stanowią 82%, użytki leśne 11%.

Gmina Głowno graniczy od strony: - południowej z gminą Stryków, Miastem Głowno oraz gminą Dmosin (powiat brzeziński), - północnej z gminą Bielawy oraz gminą Domaniewice (powiat łowicki), - zachodniej z gminą Zgierz i gminą Piątek (powiat łęczycki), - wschodniej z gminą Łyszkowice (powiat łowicki).

Pod względem fizyczno – geograficznym Gmina Głowno położona jest w całości na terenie Nizin Środkowopolskich, w granicach makroregionu Niziny Środkowo-Mazowieckiej w obrębie mezoregionu Równiny Łowicko – Błońskiej, która rozciąga się na południe od doliny Wisły i Bzury.

Gmina Głowno jest gminą typowo wiejską, w jej skład wchodzi 31 sołectw, w których skupionych jest 33 miejscowości. Sołectwa: Albinów, Antoniew, Boczki Domaradzkie, Boczki Zarzeczne, Bronisławów, Chlebowice, Dąbrowa, Domaradzyn, Feliksów, Gawronki, Helenów, Jesionna, Kadzielin, Kamień, Karasica, Karnków, Konarzew, Lubianków, Mąkolice, Mięsośnia, Ostrołęka, Piaski Rudnickie, Popów Głowieński, Popówek Włociański, Rudniczek, Władysławów Bielawski, Władysławów Popowski, Wola Lubiankowska, Wola Mąkolska, Wola Zbrozkowa, Ziewanice oraz wsie Glinnik i Różany. Największymi powierzchniowo i najliczniejszymi pod względem ludności są sołectwa Mąkolice i Wola Mąkolska.

3.2. Stan i struktura demograficzna oraz jej wpływ na kształtowanie polityki społecznej w gminie Głowno

W dniu 31.12.2016 r. gmina Głowno liczyła 4796 mieszkańców. Analizując dynamikę ludności gminy Głowno w latach 2016 –2018, zauważalnym stało się, że z roku na rok następował stopniowy spadek liczby ludności. Ogólna liczba ludności w rozpatrywanym przedziale czasowym, co rok malała. W latach 2016-2017 zauważalna stała się pewna cecha demograficzna, a mianowicie liczebna dominacja kobiet nad mężczyznami. Natomiast w 2018r. zauważa się zupełnie sytuację odmienną tzn. niewielką przewagę liczebną mężczyzn nad kobietami. Zamieszczona poniżej tabela zawiera dane, na podstawie których dokonano diagnozy liczby ludności gminy Głowno w latach 2016 –2018.

Tabela Nr 1. Liczba ludności w gminie Głowno

Wyszczególnienie	2016	2017	2018
Liczba ludności ogółem	4796	4790	4759
Liczba kobiet	2402	2397	2376
Liczba mężczyzn	2394	2393	2383

Źródło: Dane Urzędu Gminy Głowno

Interpretując dane, dotyczące struktury ludności wg wieku, nie zauważa się większych zmian w latach 2016 -2018, jednakże nadmienić należy że znacznie więcej jest kobiet w wieku poprodukcyjnym niż mężczyzn. Najliczniejszą grupę stanowią osoby w wieku produkcyjnym tj. w przedziale wiekowym: 19-65 (mężczyźni) i 19-60 (kobiety). Nadmienić należy iż zauważa się tendencję wzrostową mężczyzn w wieku poprodukcyjnym na przestrzeni lat 2016-2018. Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela Nr 2. Liczba ludności w poszczególnym przedziale wiekowym

Wyszczególnienie	2016			2017			2018		
	ogółem	mężczyźni	kobiety	ogółem	mężczyźni	kobiety	ogółem	mężczyźni	kobiety
0-18 lat	885	456	429	891	456	435	877	454	423
19-65 lat	1627	1627	-	1621	1621	-	1605	1605	-
19-60 lat	1365	-	1365	1351	-	1351	1346	-	1346
>65 lat	311	311	-	316	316	-	324	324	-
>60 lat	608	-	608	611	-	611	607	-	607

Źródło: Dane Urzędu Gminy Głowno

Na poziom zjawiska starzenia się społeczeństwa niewątpliwie ma wpływ liczba urodzeń i zgonów. Dane szczegółowe na przestrzeni lat 2016-2017 przedstawia poniższa tabela.

Tabela Nr 3. Liczba urodzeń i liczba zgonów

Rok	Urodzenia	Zgony	SALDO
2016	45	56	-11
2017	62	60	+2
2018	38	68	-30

Źródło: Dane Urzędu Gminy Głowno

Analizując powyższe dane dotyczące liczby urodzeń i liczby zgonu zauważa się że największy przyrost naturalny był w 2017r. a najmniejszy w 2018r. Natomiast najmniej zgonów odnotowano w 2016r. najwięcej jednak w 2018r. Powyższa tabela przedstawia, że najkorzystniejszym okazał się rok 2017r. gdyż liczba urodzeń jest większa od liczby zgonów, czego nie można zauważyć w 2016 roku gdzie zgonów było więcej o 11 niż urodzeń. Podobnie było w 2018r. gdzie liczba zgonów dominowała nad liczbą urodzeń i to o 30.

3.3. Analiza sytuacji na lokalnym rynku pracy oraz społeczne skutki pozostawania bez zatrudnienia

Sytuacja na rynku pracy niewątpliwie stanowi jeden z głównych czynników kształtujących organizację polityki społecznej. Bezrobocie jest problemem społecznym wynikłym z przeobrażeń gospodarczych kraju. Bezrobocie strukturalne pogłębia się w wyniku recesji polskiej gospodarki.

Bezrobocie w gminie Głowno jest zjawiskiem dotykającym szerokich kręgów społeczności lokalnej, a statystyki skutki, które powodują są trudne do oszacowania. Brak zatrudnienia negatywnie wpływa nie tylko na ekonomiczną kondycję rodzin, ale także pozamaterialne kwestie życia rodzinnego. Przymusowe pozostawanie bez pracy oraz niemożność znalezienia ponownego zatrudnienia powoli i systematycznie pozbawiają człowieka poczucia własnej wartości. Poprzez stres i utratę stabilizacji powodują często trudności w podejmowaniu racjonalnych decyzji. Osobą długotrwale bezrobotnym często towarzyszą apatia i zniechęcenie do podejmowania działań. Okres bezrobocia oznacza radykalną zmianę rozkładu czasu w ciągu dnia. Złe warunki materialne są jednym z głównych czynników wywołujących stany depresyjne związane z poczuciem braku stabilizacji i bezpieczeństwa socjalnego.

Wykształcenie co jest zrozumiałe jeszcze bardziej niż płeć i wiek różnicuje sytuację bezrobotnego na rynku pracy. Bezpośrednim i najbardziej widocznym skutkiem bezrobocia jest obniżenie standardu materialnego rodziny. Mniej widoczne lecz nie mniej zagrażające spójności rodziny są skutki psychologiczne bezrobocia. Pozostawanie bez pracy członka rodziny powoduje bowiem zmianę sytuacji społecznej i emocjonalnej całości rodziny zarówno dzieci jak i dorosłych. Częstym zjawiskiem jest izolacja społeczna, ograniczone zostają kontakty społeczne.

Gmina Głowno jest gminą typowo wiejską ale nie oznacza to, że nie ma problemu z bezrobociem. Jedną ze sfer najbardziej dotkniętych bezrobociem jest rolnictwo. Niska płatność towarów i produktów rolnych, brak siły roboczej jak i oprocentowanie kredytami inwestycyjnymi powodują, że następuje starzenie i wyludnienie się wsi. Tradycyjne uprawy i hodowla wymagają dużych nakładów finansowych, czasu, pracy często w niesprzyjających warunkach

Powiatowy Urząd Pracy w Zgierzu obsługuje bezrobotnych z terenów miejskich, wiejskich i miejsko-wiejskich podlegających pod odpowiednie jednostki samorządu terytorialnego.

Informacja o stanie bezrobocia i rynku pracy w Powiecie Zgierskim za listopad 2016 rok, za styczeń 2017 rok, za marzec 2018 rok przedstawia się następująco:

Tabela Nr 4. Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Zgierzu

Według jednostek samorządu terytorialnego	Stan bezrobocia ogółem (za listopad 2016r.)			Stan bezrobocia ogółem (za styczeń 2017r.)			Stan bezrobocia ogółem (za marzec 2018r.)		
	Rok 2016			Rok 2017			Rok 2018		
	październik	listopad	%	grudzień 2016	Styczeń 2017	%	luty	marzec	%
Zgierz -miasto	1900	1864	29,6	1900	1958	29,8	1485	1427	29,4
Zgierz –gmina wiejska	390	363	5,8	386	405	6,2	298	279	5,8
Aleksandrów Łódzki gmina miejsko-wiejska	1077	1108	17,6	1089	1160	17,7	825	823	17,0
Głowno - miasto	833	825	13,1	817	842	12,8	631	633	13,0
Głowno – gmina wiejska	191	185	2,9	181	180	2,7	143	146	3,0
Ozorków –miasto	1040	1050	16,6	1057	1072	16,3	845	827	17,0
Ozorków–gmina wiejska	305	298	4,7	291	294	4,5	257	242	5,0
Parzęczew –gmina wiejska	239	247	3,9	249	254	3,9	202	183	3,8
Stryków	396	369	5,8	373	401	6,1	298	292	6,0
Razem Powiat:	6371	6309	100	6342	6566	100	4984	4852	100

Źródło: Dane z GUS w Łodzi

Z przedstawionych danych na przestrzeni 2016 roku, 2017 roku i 2018 roku poszczególnych miesięcy zauważa się tendencję spadkową liczby osób zarejestrowanych z terenu gminy Głowno. Z analizy powyższej tabeli wynika, że najmniej zarejestrowanych osób bezrobotnych było w 2018r.

3.4. Edukacja

W gminie Głowno zadania oświatowe i opiekuńczo-wychowawcze realizują szkoły, w których dzieci i młodzież z terenu gminy i nie tylko mogą w dobrych warunkach i niewielkim oddaleniu

od miejsca zamieszkania pobierać naukę z rąk wykształconej kadry nauczycielskiej. Placówki oświatowe funkcjonujące na terenie Gminy Głowno prowadzone są przez samorząd.

Na terenie Gminy Głowno funkcjonują następujące placówki szkolne:

- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Mąkolicach,
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Popowie Głowieńskim,
- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Lubiankowie.

Tabela Nr 5. Liczba dzieci w placówkach szkolnych

Rodzaj szkoły	2016	2017	2018
Zespół Szkolno-Przedszkolny w Mąkolicach			
Szkoła Podstawowa	76	77	89
Gimnazjum	30	20	9
Przedszkole	15	35	37
Zespół Szkolno-Przedszkolny w Popowie Głowieńskim			
Szkoła Podstawowa	75	75	77
Gimnazjum	35	25	15
Przedszkole	37	38	43
Zespół Szkolno-Przedszkolny w Lubiankowie			
Szkoła Podstawowa	100	99	112
Gimnazjum	53	63	47
Przedszkole	34	33	35

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych od szkół

Analizując powyższe dane stwierdza należy, że najwięcej uczniów stanowią uczniowie szkół podstawowych i zauważa się tendencję wzrostową tychże uczniów. Na drugiej uplasowały się dzieci przedszkolne, gdzie też zauważa się tendencję wzrostową. Natomiast najmniej dzieci było w szkole gimnazjalnej, co niewątpliwie związane było ze zmianami w systemie oświaty tj. likwidacja gimnazjów.

3.5. Kultura i sport

Działalność kulturalną dla mieszkańców gminy prowadzi Ośrodek Upowszechniania Kultury w Bronisławowie.

W budynku Ośrodka Kultury znajduje się sala widowiskowa, pracownia plastyczna, sala sportowa oraz pomieszczenia biurowe i gospodarcze. Pozostała część budynku jest przeznaczona do prezentacji twórczości ludowej i wystaw okolicznościowych. Głównym celem działania Ośrodka jest podtrzymywanie folkloru i twórczości ludowej w oparciu o bogatą tradycję skupioną we wsiach Mąkolice, Wola Mąkolska. W zakresie propagowania regionalnego folkloru i sztuki ludowej bardzo istotne funkcje pełni Zespół Pieśni i Tańca „Mąkolice” oraz Łowicka Izba Ludowa. Twórcy ludowi zajmują się wycinankami, haftem, koronczarstwem, rzeźbą oraz tworzeniem ozdób ze słomy i papieru. Obecnie funkcjonuje jedna Biblioteka Publiczna w Bronisławowie i trzy biblioteki szkolne w Mąkolicach, Popowie, Lubiankowie. We wsi Ostrołęka w siedzibie miejscowej OSP, od wielu lat prowadzony jest punkt biblioteczny. W strukturze Ośrodka Upowszechniania Kultury w Bronisławowie działa Gminna Biblioteka.

Biblioteka podejmuje działania w zakresie: gromadzenia, opracowania, selekcji, przechowywania zbiorów i udostępniania zbiorów. Oprócz wypożyczania książek oraz działalności informacyjnej Biblioteka prowadzi też działalność oświatową mającą na celu promocję książki i czytelnictwa. Bardzo ważna jest praca z dziećmi i podjęcie różnego rodzaju działań propagujących czytanie, zachęcających dzieci do kontaktu z książką i odwiedzenia

biblioteki. A więc organizowanie dla nich różnorodnych zajęć w czasie ferii zimowych oraz wakacji. W coraz szerszym zakresie biblioteka podejmuje współpracę z mieszkańcami, lokalnymi organizacjami, stowarzyszeniami i instytucjami. Biblioteka aktywnie włącza się we wszystkie imprezy organizowane na terenie gminy.

Tabela Nr 6. Analiza księgozbioru, czytelników Biblioteki Gminy Głowno w Bronisławowie w latach 2016-2018

Wyszczególnienie	2016	2017	2018
Liczba czytelników	190	204	205
Liczba wypożyczonych książek	3797	3459	3142
Liczba zakupionych książek	157	152	139
Księgozbiór na dzień 31.12	14007	14165	13904

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z Biblioteki Gminy Głowno w Bronisławowie

Na podstawie powyższych danych stwierdzić należy, że najwięcej czytelników było w 2018 roku i na przestrzeni badanych lat zauważono nieznaczny wzrost czytelników. Natomiast liczba wypożyczanych książek zdecydowanie zmniejsza się z roku na rok. Podobnie rzecz ma się z liczbą zakupionych książek. Księgozbiór z roku na rok zmniejsza się.

3.6.Organizacje i stowarzyszenia społeczne

Na obszarze Gminy funkcjonuje 8 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych Jednostki OSP znajdują się m.in. we wsiach: Lubianków, Ostrołęka, Wola Zbrożkowa, Boczki Domaradzkie, Popów Głowieński, Mąkolice, Domaradzyn, Ziewanice. Z w/w zestawienia 6 jednostek OSP znajduje się w Krajowym systemie Ratowniczo-Gaśniczym. Są to: Lubianków, Ostrołęka, Wola Zbrożkowa, Boczki Domaradzkie, Popów Głowieński i Mąkolice. Sprzęt strażacki, którym dysponują jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej charakteryzują się wysokim stopniem zużycia i niezbędnym byłoby doposażenie tychże jednostek. Na terenie gminy działają liczne koła gospodyń wiejskich w następujących miejscowościach: Albinów, Boczki Domaradzkie, Boczki Zarzeczne, Chlebowice, Dąbrowa, Domaradzyn, kamień, Karasica, Karnków, Lubianków, Mąkolice, Mięsośnia, Ostrołęka, Piaski Rudnickie, Popów Głowieński, Rudniczek, Władysławów Popowski, Wola Lubiankowska, Wola Mąkolska, Wola Zbrożkowa i Ziewanice.

Mieszkańcy Gminy Głowno z roku na rok wykazują wzrost aktywności społecznej o fakcie tym świadczy powstawanie w nowych stowarzyszeń.

Obecnie na terenie gminy działają następujące Stowarzyszenia:

- Stowarzyszenie Sadownicze na Rzecz Rozwoju wsi Rudniczek (założone w 2009r.),
- Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Wsi Piaski Rudnickie (założone w 2004r.),
- Stowarzyszenie Przyjaciół Gminy Głowno „Szansa” (założone w 2010r.),

Ponadto gmina Głowno jest członkiem Stowarzyszenia Lokalnej Grupy Działania POLCENTRUM w Strykowie. Członkostwo w stowarzyszeniu daje gminie wspólne rozwiązywanie problemów lokalnych, motywuje mieszkańców gminy do wspólnych działań i podejmowania nowych inicjatyw a także kreowanie nowych pomysłów poprawy warunków życiowych w gminie Głowno. Głównym mottem działań Stowarzyszenia jest podnoszenie jakości życia społeczności i obszarów wiejskich.

3.7.Opieka zdrowotna

Według definicji Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) zdrowie oznacza dobre samopoczucie fizyczne, psychiczne i społeczne, pozwalające na prowadzenie przez człowieka

produktywnego, sensownego i twórczego życia w sferze tak społecznej, jak i ekonomicznej. Opiekę medyczną nad osobami ubezpieczonymi z terenu Gminy sprawuje w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej Samodzielny Publiczny ZOZ „Gabinety Lekarskie” w Głownie, Przychodnia Rejonowa w Głownie, Przychodnia leczenia Uzależnień i Współuzależnienia. W zakresie lecznictwa zamkniętego mieszkańców Gminy obsługuje Szpital Miejski w Głownie, ponadto mogą oni korzystać z usług medycznych w zakresie lecznictwa specjalistycznego otwartego i zamkniętego Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego w Zgierzu.

3.8. Bezpieczeństwo publiczne

Przestępczość jest jedną z kwestii społecznych, która niewątpliwie odciska piętno na funkcjonowaniu każdej lokalnej społeczności, w której ma miejsce. Intensywność i częstotliwość z jaką występują zdarzenia przestępcze mogą mieć wpływ na formowanie się podstaw i zachowań ludzi tworzących społeczność miast i gmin. Dlatego tak istotne jest prowadzenie adekwatnych działań prewencyjnych oraz operacyjnych i porządkowych, zmierzających w kierunku zapewnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego. W Gminie Głowno za bezpieczeństwo publiczne odpowiada Komisariat Policji w Głownie, który swoją siedzibę ma na terenie miasta Głowno.

3.9. Sytuacja osób niepełnosprawnych i starszych

Słownik języka polskiego niepełnosprawność definiuje jako „nie osiągnięty pełnej sprawności fizycznej wskutek ułomności lub upośledzenia umysłowego”.

Według przepisów ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych, niepełnosprawność definiowana jest jako trwała lub okresowa niezdolność do wypełniania ról społecznych powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu w szczególności powodującą niezdolność do pracy.

Niepełnosprawność rozumiana jest także jako wynik barier społecznych ekonomicznych oraz fizycznych jakie jednostka napotyka w środowisku zamieszkania, co powoduje trwałe lub okresowe utrudnienie, ograniczenie bądź uniemożliwienie jej samodzielnej egzystencji.

Z uwagi na to polityka społeczna powinna promować aktywne działania na wszystkich szczeblach życia społecznego oraz wspierać wszelkie działania na rzecz równouprawnienia osób niepełnosprawnych a także przeciwdziałać ich dyskryminacji i tworzyć mechanizmy wyrównujące szanse życiowe oraz warunki do korzystania z przysługujących im praw.

Obecnie w Polskim ustawodawstwie istnieją następujące instytucje mogące decydować o tym, czy zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa ktoś jest bądź nie jest zaliczony do osób niepełnosprawnych. Do instytucji tych należą: Zakład Ubezpieczeń Społecznych (ZUS), który orzeka w kwestii niezdolności do pracy (do celów rentowych z ubezpieczenia społecznego) następnie taką jednostką jest Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Rolników (KRUS), który orzeka również w kwestii niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym (do celów rentowych z ubezpieczenia społecznego rolników) oraz Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności (PZOoN) orzekający o stopniu niepełnosprawności (na cele poza rentowe), a także orzeka o niepełnosprawności w przypadku dzieci do 16 roku życia.

Dla mieszkańców gminy Głowno właściwym do orzekania o niepełnosprawności dzieci i młodzieży oraz stopniu niepełnosprawności jest Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Łodzi, Powiat Łódzki Wschodni. System Monitoringu nie generuje danych o liczbie złożonych wniosków o ustalenie niepełnosprawności i stopnia niepełnosprawności w podziale na gminy jedynie w podziale na powiaty. Poniżej zaprezentowano dane w odniesieniu do mieszkańców powiatu Zgierskiego.

Tabela Nr 7. Liczba złożonych wniosków o ustalenie niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności w powiecie Zgierskim

Liczba złożonych wniosków w Powiecie Zgierskim o ustalenie	2016	2017	2018
niepełnosprawności (dzieci)	261	269	303
stopnia niepełnosprawności	2052	1867	2128

Źródło: Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Łodzi, Powiat Łódzki Wschodni

W rozpatrywanym przedziale czasowym najczęściej wniosków o ustalenie niepełnosprawności i stopnia niepełnosprawności zostało złożonych przez mieszkańców powiatu zgierskiego w roku 2018. Analizując dane z powyższej tabeli stwierdzić należy, że najmniej wniosków o ustalenie stopnia niepełnosprawności zostało złożonych w 2017 roku, natomiast najmniej wniosków o ustalenie niepełnosprawności zostało złożonych w 2016 roku. Powyższa tabela pokazuje również, że niewątpliwie dużo więcej osób zwraca z wnioskiem o ustalenie stopnia niepełnosprawności. Nadmienić należy, że stopień niepełnosprawności ustalany jest dla osób powyżej 16 roku życia.

W celu zobrazowania występowania niepełnosprawności na terenie gminy Głowno, poniżej zaprezentowano dane.

Tabela Nr 8. Liczba wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności i niepełnosprawności

Liczba wydanych orzeczeń	2016		2017		2018	
	K	M	K	M	K	M
Niepełnosprawności	3	6	0	6	2	5
Stopniu niepełnosprawności	13	17	8	19	11	17
Razem	16	23	8	25	13	23
	39		33		36	

***K-kobiety, M- mężczyźni**

Źródło: Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Łodzi, Powiat Łódzki Wschodni

W rozpatrywanym przedziale czasu wydano najczęściej orzeczeń w 2016 roku bo aż 39, najmniej natomiast orzeczeń wydano w 2017 roku. Z powyższej tabeli wynika również że więcej orzeczeń wydano mężczyzną.

Spółeczny model niepełnosprawności zakłada, że niepełnosprawność powstaje na skutek ograniczeń, doświadczonych, przez osoby nią dotknięte - od indywidualnych uprzedzeń instytucjonalnej dyskryminacji, od niedostosowanego publicznego budownictwa do niedostosowanego systemu transportu, od segregacyjnej edukacji do wyłączających osoby niepełnosprawne rozwiązań na rynku pracy. Dyskryminacja osób niepełnosprawnych nie jest

problemem wynikającym z ograniczeń ludzi niepełnosprawnych lecz postaw i nastawienia otoczenia.

Jednym z działań na rzecz osób niepełnosprawnych, realizowanym przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Głownie jest udzielenie wsparcia w zakresie usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi w postaci dziennego pobytu w Środowiskowym Domu Samopomocy. Podopiecznymi są osoby kierowane przez Poradnię Zdrowia Psychicznego, które z powodu choroby mają trudności w kształtowaniu swoich stosunków z otoczeniem.

Niepełnosprawność to suma czynników: socjomedycznych (odporność na zachorowania, doznane urazy i zatrucia, wady wrodzone, poziom życia, procesy starzenia się organizmu), rozwój nauk medycznych i paramedycznych (przedłużenie życia, opieka medyczna, higiena, szczepienia ochronne), procesy społeczno-demograficzne (redukcja opieki rodzinnej, izolacja rodzinna i społeczna, warunki ekonomiczne).

Do problemów niepełnosprawności związanej z wiekiem podeszłym należy podchodzić interdyscyplinarnie z uwagi na to, że wszystkie czynniki mające wpływ na ten stan są równie ważne. Wiele problemów osób niepełnosprawnych można rozwiązać lub załagodzić, korzystając z wiedzy ergonomicznej przy kreowaniu świata artefaktów dla tej grupy ludzi. Najbardziej znane są działania ergonomiczne na rzecz osób w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym, nakierowane na potrzeby usprawniania procesów pracy i nauki. Obecnie konieczna jest obligatoryjnie na poziomie lokalnym intensyfikacja działań ergonomicznych nie tylko w postaci likwidowania barier architektonicznych na rzecz osób starszych niepełnosprawnych zarówno z powodów czysto humanitarnych, jak i społecznych oraz ekonomicznych.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Głownie realizuje na rzecz osób starszych niepełnosprawnych usługi opiekuńcze (tzw. pomoc sąsiedzka).

Usługi opiekuńcze to świadczenie niepieniężne z pomocy społecznej, które obejmuje pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych. Przyznanie usług opiekuńczych osobom o ograniczonej zdolności do samodzielności, pozwala na wydłużenie okresu ich pozostawania w miejscu zamieszkania. Brak takiego wsparcia powodowałby, konieczność kierowania tych osób zakładów opiekuńczo-leczniczych lub domów pomocy społecznej. Opóźnienie tego procesu daje szansę tym osobom korzystającym z tej formy pomocy na szczęśliwe życie w przyjaznym dla nich środowisku lokalnym. Zauważa się również wzrost wrażliwości oraz czujności sąsiadów na niewłaściwą opiekę ze strony rodziny lub brak opieki.

Wymiar i zakres pomocy usług opiekuńczych uzależniony jest od stanu zdrowia osoby wymagającej opieki, jej sytuacji rodzinnej i materialnej, sprawności psychofizycznej, jak również możliwości wsparcia i udzielenia pomocy ze strony rodziny środowiska. Usługi mogą być świadczone przez instytucję działającą na rzecz osób starszych, wymagających takiej pomocy, jak również przez wyspecjalizowane organizacje pozarządowe lub osoby fizyczne.

Usługi opiekuńcze są organizowane przez gminę na jej terenie, jako zadanie własne gminy z zakresu pomocy społecznej o charakterze obowiązkowym. Realizacja usług opiekuńczych odbywa się w miejscu zamieszkania osoby starszej i w jej najbliższym otoczeniu.

Wsparcie w tej formie pomocy przysługuje starszej osobie samotnej, która wymaga pomocy innych osób a jest jej pozbawiona mimo wykorzystania własnych uprawnień, zasobów i możliwości.

Do najważniejszych problemów ludzi starszych i niepełnosprawnych w tym również na terenie gminy Głowno należy samotność i poczucie nieprzydatności, co prowadzi do stopniowej marginalizacji i wykluczenia społecznego. Przesłaniem niesionej przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Głownie pomocy było i jest nadal zapobieganie temu zjawisku. Umożliwienie prawidłowego funkcjonowania klientów Ośrodka w środowisku domowym to

istota usług opiekuńczych. Większość podopiecznych nie dopuszcza możliwości spędzenie schyłku swojego życia poza domem rodzinnym i w zupełnie obcym miejscu.

Odpłatność za usługi opiekuńcze określa akt prawa miejscowego jakim jest Uchwała Nr IV/21/15 Rady Gminy Głowno z dnia 4 lutego 2015 roku.

W 2016 roku pomocą formie usług opiekuńczych została objęta 1 osoba; dla porównania w 2017 3 osoby a w 2018 roku z tej formy skorzystało 4 osoby. Usługi opiekuńcze świadczone były na podstawie umowy cywilno-prawnej tj. umowy zlecenie z osobą fizyczną.

Ważną rolą w systemie osób starszych wsparcia pełniłby klub seniora który byłby środowiskową formą pomocy osobą w wieku poprodukcyjnym.

Celem takiego klubu jest pełna integracja ze środowiskiem poprzez prowadzenie i promowanie działań kulturalno- oświatowych, we współpracy ze stowarzyszeniami lub organizacjami pozarządowymi a czynny udział w życiu gminy szczególnie przyczynia się do zapobiegnięcia osamotnieniu każdego człowieka.

Klub taki realizuje zadania z pomocy społecznej- przeciwdziałania marginalizacji i izolacji życia starszego pokolenia.

3.10. Wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych

Rodzina w Polsce była i jest wartością powszechnie uznawaną w społeczeństwie i zajmuje naczelną pozycję w hierarchii wartości jednostek i społeczeństwa. Skupia na sobie zainteresowanie nauki, a także budzi troskę o warunki egzystencjalne i przyszłości. Rodzina znajduje się obecnie pod wpływem rozległych, głębokich i szybkich przemian społecznych i kulturowych. Wiele rodzin przeżywa rzeczywistość dochowując wierności wartościom stanowiącym fundament instytucji rodzinnej. Ale jest wiele rodzin, które stoją niepewnie wobec zadań albo zwątpiły lub zatraciły świadomość wartości życia rodzinnego.

Rodzina to zbiór faktów różnej natury: biologicznych, psychologicznych, ekonomicznych, pedagogiczno-wychowawczych, aksjologicznych, socjalizacyjnych, kulturowych itp. Można powiedzieć, że to wzór swoistych wartości, modeli, norm, wzorców zachowań, które wyzwalają określone sposoby myślenia, reakcje uczuciowe, spostrzeganie siebie i świata, oceny przeszłości, teraźniejszości i przyszłości przekazywane w ramach pokoleniowej transakcji. Rodzina to najbardziej naturalne środowisko wychowawcze.

W literaturze istnieje wiele definicji rodziny.

„Rodzina to grupa bezpośrednio spokrewnionych ze sobą osób, której dorośli członkowie przyjmują odpowiedzialność za opiekę nad dziećmi”⁴⁾.

„Rodzina, małżonkowie i ich dzieci; także inne osoby związane pokrewieństwem, powinowactwem; krewni, powinowaci”⁵⁾.

„Rodzina, ojciec, matka i dzieci. Stoicy, pierwsi teoretycy rodziny, przedstawiają ją jako komórkę społeczną. Więzy między ludźmi są tym mocniejsze, im bliżej są oni ze sobą związani biologicznie; im liczniejsze te więzy, tym większa skłonność do ich rozluźniania. Rodzina oznacza ponadto ogół osób tej samej krwi, tej samej rasy: ta zasada przynależności rodzinnej panuje we wszystkich społecznościach „klanowych”. Na klan albo wielką rodzinę składa się ogół jednostek, złączonych więzami krwi i żyjących wspólnie w określonej przestrzeni i uznających i uznających autorytet swego patriarchy. Niezależnie od swej liczebności rodzina pozostaje podstawową komórką wszelkiej społeczności”⁶⁾.

„Rodzina, podstawowa grupa pierwotna złożona z małżeństwa i dzieci oraz ogółu krewnych każdego z małżonków. Istotą rodziny są dwa rodzaje więzi społecznych: małżeńska i rodzicielska, a w niektórych typach rodziny również więź powinowactwa. Rodzina występuje

we wszystkich społeczeństwach i epokach, spełnia w życiu społeczeństwa kilka podstawowych funkcji, najwyższe:

- 1) prokreacja, tj. zapewnienie ciągłości biologicznej społeczeństwa;
- 2) socjalizacja, tj. wprowadzenie młodego pokolenia w normy i mechanizm życia zbiorowego, opieka nad nim i przygotowanie do samodzielnego odgrywania ról społecznych;
- 3) utrzymywanie ciągłości kulturowej społeczeństwa przez przekazywanie dziedzictwa kulturowego następnym pokoleniom;
- 4) prowadzenie gospodarstwa domowego i w wielu wypadkach także działalność produkcyjną;
- 5) organizowanie życia swoich członków, sprawowanie kontroli społecznej nad ich zachowaniem, zapewnienie im równowagi emocjonalnej, pomocy wzajemnej i opieki w wypadku choroby, starości itp.⁷⁾.

„Rodzina potocznie określana mianem podstawowej komórki społeczeństwa jako mała grupa społeczna; stanowi ona duchowe zjednoczenie szczupłego grona osób, skupionych we wspólnym ognisku domowym aktami wzajemnej pomocy i opieki, oparte na wierze w prawdziwą lub domniemaną łączność biologiczną, tradycję rodzinną i społeczną; wśród innych grup rodzinę wyróżnia współwystępowanie następujących cech: wspólne zamieszkanie członków, wspólne nazwisko, wspólna własność, ciągłość biologiczna i wspólna kultura duchowa wyrastająca na gruncie miłości⁸⁾ .

Rodzina w Polsce zawsze była i jest wartością powszechnie uznaną w społeczeństwie i zajmuje naczelną pozycję w hierarchii wartości jednostek i społeczeństwa. Rodzina znajduje się obecnie pod wpływem rozległych, głębokich i szybkich przemian społecznych i kulturowych. Wiele rodzin przeżywa rzeczywistość dochowując wierności wartościom stanowiącym fundament instytucji rodzinnej. Ale jest wiele rodzin, które stoją niepewnie wobec zadań albo zwątpiły lub zatraciły świadomość wartości życia rodzinnego.

Rodziny, które realizują przypisane im funkcje, które pomyślnie rozwiązują własne problemy mając na uwadze dobro wszystkich jej członków określa się jako funkcjonalne.

Dysfunkcyjnymi rodzinami są te, które nie potrafią wypełniać swych funkcji wystarczająco dobrze. Dysfunkcyjność rodziny może dotyczyć różnego zakresu realizowanych zadań.

W Polsce w ramach systemowych działań prowadzonej polityki na rzecz dzieci i rodziny, realizowane są zadania z zakresu: udzielanie pomocy finansowej rodzicom z dziećmi w formie świadczeń rodzinnych, opiekuńczych i alimentacyjnych, tworzenia warunków dla godzenia pracy ze sprawowaniem obowiązków rodzicielskich, ale także kształtowania warunków dla funkcjonowania rodzicielstwa zastępczego zwiększenia udziału rodzinnych form opieki nad dzieckiem.

Z uwagi na powyższe ważnym elementem było uchwalenie ustawy o wspieraniu rodzinie i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 roku, która weszła w życie z dniem 1 stycznia 2012 roku.

Powyższa ustawa wprowadziła zmiany w systemie opieki nad dzieckiem i rodziną w tym wyraźnie podzieliła kompetencje między samorząd gminny i powiatowy w zakresie:

- pracy z rodziną- co należy do zadań własnych gmin
- i organizacji pieczy zastępczej – co należy do zadań własnych powiatu.

Zgodnie ze wspomnianą ustawą, wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej to zespół planowanych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji. Powyższy obowiązek w tym zakresie spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego

oraz na organach administracji rządowej. Realizują one ten obowiązek w szczególności we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi. Ze szczebla gminnego tam gdzie jest wskazane i rodzina wyrazi zgodę może zostać przyznany asystent rodziny, natomiast jeśli sąd zobowiąże do objęcia rodziny pracą z asystentem rodziny takiej zgody ze strony rodziny być nie musi.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadziła ponadto inną, dotychczas nie występującą formę pomocy chodzi tutaj o tzw. rodziny wspierające. Zgodnie z ustawą rodzina przeżywająca trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej może zostać objęta pomocą właśnie takiej rodziny (rodzina wspierająca). Rodziną wspierającą mogą zostać osoby z bezpośredniego otoczenia dziecka. Ustanowiona jest ona w celu wspierania rodziny doświadczającej trudności w wychowywaniu dzieci. Rodzina wspierająca nie powinna jej zastępować w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, lecz służyć aktywną pomocą w przezwyciężaniu tych trudności w rodzinie wspieranej. Formy takiej pomocy mogą być bardzo różne i uzależnione są od współpracy między zainteresowanymi rodzinami. Mogą dotyczyć doradztwa w stosowaniu określonych metod wychowania dzieci, organizacji czasu wolnego, racjonalnego gospodarowania środkami finansowymi jakimi dysponuje rodzina wspierana. Dzięki współpracy z rodziną wspierającą, osoby nie radzące sobie w zakresie opieki i wychowania dzieci mają możliwość poznania innego sposobu funkcjonowania. Z rodziną wspierającą zawierana jest umowa, która określa obowiązki obu stron, ustala zasady refundacji kosztów poniesionych przez rodzinę wspierającą na rzecz dziecka (dzieci) z rodziny wspieranej, katalog kosztów) podlegających refundacji oraz limitów wydatków przypadających na jedno dziecko z rodziny wspieranej. Rodziny przeżywające trudności funkcji opiekuńczo-wychowawczej objęte pomocą Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Głownie korzystają także z innych form współpracy z rodziną. Bardzo ważnym elementem pracy Ośrodka jest realizowanie pracy socjalnej i udzielanie poradnictwa specjalistycznego. Praca socjalna stanowi jedno z głównych zadań pomocy społecznej, polegające na zapewnieniu wsparcia i opieki rodzicom niewydolnym lub zagrożonym dysfunkcją. Jest to także działalność zawodowa mająca na celu pomoc osobą i rodzinom w rozwijaniu, wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Praca socjalna skupia się na rozwiązywaniu problemów osób i rodzin nie przez wsparcie, lecz poprzez motywowanie do aktywnego i samodzielnego działania oraz asystowanie w realizacji podejmowanych działań przez klienta. Jako niematerialna forma pomocy, wyraża się ona poprzez poradnictwo psychologiczne, rodzinne, prawne, pedagogiczne, interwencję oraz pomoc w załatwieniu spraw urzędowych itp.

Tabela Nr 9. Liczba dzieci umieszczonych w systemie pieczy zastępczej

Lp.	Liczba dzieci	2016	2017	2018
1.	Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych spokrewnionych	4	4	5
2.	Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych zawodowych	-	1	-
3.	Liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	-	-	-
4.	RAZEM	4	5	5
5.	Poniesione wydatki	7.094,40	11.989,35zł	15.407,00zł

Źródło: Opracowanie własne.

Powyższa tabela przedstawia na przestrzeni 2016-2018 sytuację dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych z której wynika, że na terenie gminy występuje problem rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej. Stwierdzić należy, że w 2016 i 2017 roku liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych była taka sama, nieznacznie wzrost liczby dzieci nastąpił w 2018r.

Nadmienić należy, że koszty odpłatności poniesione przez gminę z roku na rok znacznie wzrosły. Powyższe jest niewątpliwie związane z tym, że koszty w wysokości 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka - w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej, 30% wydatków w drugim roku pobytu dziecka a 50% wydatków na opiekę i wychowanie w trzecim roku i następnym latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Jedną z pomocy jaką świadczy Ośrodek na rzecz prawidłowego i zdrowego rozwoju dzieci, jest realizowanie przez ośrodek od 2006 programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” który umożliwia dzieciom z rodzin objętych pomocą Ośrodka spożycie posiłku w szkole. Dożywianie dzieci prowadzone jest na terenie gminy Głowno ale także ze względu na naukę i pobyt dzieci specjalistycznych instytucjach wychowawczych poza obszarem gminy Głowno. Ponadto od 2019 roku realizowany jest program „Posiłek w szkole i domu”. Powyższy program stanowi wsparcie finansowe dla gmin w udzielaniu pomocy w formie posiłku, świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności oraz świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. Pomoc taka kierowana jest do dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych spełniających warunki wskazane w ustawie o pomocy społecznej oraz kryterium dochodowe tj. 150% kryterium dochodowego uprawniającego do świadczeń z pomocy społecznej. „Posiłek w szkole i w domu” docelowo zastąpił program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. Ponadto Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Głownie w kwietniu 2017 roku podjął współpracę ze Stowarzyszeniem „Dać szansę” z Łowicza w celu dystrybucji żywności dla mieszkańców gminy Głowno. Z takiej formy pomocy w 2017 roku skorzystało 214 osób. Odbyło się sześć dostaw żywności. W 2018 roku powyższe czynności związane z dystrybucją żywności były kontynuowane. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Głownie realizuje również zadania zlecone gminie z zakresu administracji rządowej określane często jako system świadczeń na rzecz rodziny. System ten obejmował wypłatę świadczeń rodzinnych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego, świadczeń wychowawczych (od 01.04.2016r.) oraz postępowanie wobec dłużników alimentacyjnych. System świadczeń rodzinnych na charakter sformalizowany i oparty na konstrukcji udokumentowanych uprawnień rodziców o przyznanie świadczeń pieniężnych. Skierowany jest do rodzin, których dochód w przeliczeniu na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty 674zł, a w przypadku rodzin wychowujących dziecko niepełnosprawne – 764zł.

Do katalogu świadczeń rodzinnych należą:

- zasiłek rodzinny z dodatkami,
- świadczenie opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne, specjalny zasiłek opiekuńczy,
- jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka.

Świadczenie z funduszu alimentacyjnego przyznawane są na warunkach określonych w ustawie z dnia 7 września 2007 o pomocy osobom uprawnionym do alimentów. Na podstawie przepisów tej ustawy realizowane jest wsparcie materialne dla osób uprawnionych do alimentów, które ich nie otrzymują z uwagi na bezskuteczność egzekucji. Wsparcie to realizowane jest poprzez przyznawanie świadczeń z funduszu alimentacyjnego dla osób spełniających kryteria ustawowe (np. kryterium dochodowe).

Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują, jeśli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekracza kwoty 725 zł (kryterium to obowiązywało do 30 września 2019 roku)

a od dnia 1 października 2019 roku wynosi 800zł). Świadczenie z funduszu alimentacyjnego przysługuje w wysokości bieżąco ustalonych, jednakże nie więcej niż 500zł.

Ustawa ta nakłada również obowiązek podjęcia działań wobec dłużnika alimentacyjnego. Działania wobec dłużnika alimentacyjnego (rodzica, który nie wywiązuje się z obowiązku alimentacyjnego wobec swojego dziecka) podejmowane są na wniosek organu właściwego wierzyciela tj. wójta, burmistrza lub prezydenta miasta właściwego ze względu na miejsce zamieszkania osoby uprawnionej.

Świadczenie wychowawcze (500+) ma na celu częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowaniem dziecka, w tym opieki nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Wysokość świadczenia wychowawczego wynosi 500zł miesięcznie na dziecko w rodzinie niezależnie od posiadanego dochodu (zniesiono kryterium dochodowe od 1 lipca 2019r.). Świadczenie wychowawcze przysługuje do dnia ukończenia przez dziecko 18 roku życia.

W ramach wsparcia rodzin Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Głownie realizuje również czynności związane z ubieganiem się o otrzymanie Ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny, która jest systemem zniżek i dodatkowych uprawnień dla rodzin posiadających co najmniej troje dzieci. Zniżki te obowiązują w instytucjach publicznych oraz w firmach prywatnych. Posiadacze Karty Dużej Rodziny mają możliwość tańszego korzystania z oferty kulturalnej, ośrodków rekreacyjnych oraz księgarni, zabawek, ubrań, obuwia, paliwa, ubezpieczeń, jedzenia, kosmetyków, biletów wstępu w niższej cenie. Ponadto posiadacze Karty Dużej Rodziny mają prawo do obniżenia kosztów rachunków za usługi telekomunikacyjne. W 2016 roku wydano 79 kart dużej rodziny, w 2017r. wydano 27 kart, natomiast w 2018 wydano 43. Od stycznia 2019 roku istnieje możliwość ubiegania się o Kartę Dużej Rodziny dla tych rodziców, którzy mieli co najmniej 3 dzieci dziś już dorosłych. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Głownie podjął współpracę ze Związkiem Harcerstwa Polskiego, który organizował wakacyjny wypoczynek dla dzieci i młodzieży z rodzin wielodzietnych z terenu województwa łódzkiego w Ośrodku Szkoleniowo- Wypoczynkowym ZHP „Nadwarciański Gród” w Załęczu Wielkim. Z tej formy wypoczynku letniego skorzystało 2 dzieci z terenu gminy.

3.11. Wykluczenie społeczne a wsparcie samorządu gminnego w przewycięzaniu trudnych sytuacji życiowych.

Wykluczenie społeczne bardzo często błędnie jest utożsamiane z pojęciem ubóstwa. Mimo, iż są to dwa odrębne pojęcia pokrewne to wykluczenie społeczne ma znacznie szerszy zakres, gdyż oprócz niskich dochodów bierze się także pod uwagę inne czynniki powodujące wyłączenie jednostek z funkcjonowania w życiu społecznym. Zależność między ubóstwem a wykluczeniem społecznym może mieć charakter sprzężenia zwrotnego, ubóstwo może powodować wykluczenie społeczne ale może być także jego skutkiem. Wykluczenie społeczne definiowane jest jako sytuacja, w której obywatel będący członkiem społeczeństwa nie może w pełni uczestniczyć w ważnych aspektach życia społecznego. Sytuacja ta jest często niezależna od jednostki i znajduje się poza jej kontrolą. Wykluczenie społeczne ma charakter wielowymiarowy i może dotyczyć wielu dziedzin życia tj. edukacji, kultury, polityki, gospodarki. Może objawiać się jako brak dostępu do usług medycznych, społecznych. Może być również czynnikiem ograniczenia praw obywatelskich.

Ponieważ wykluczenie społeczne dotyczyć może wielu płaszczyzn życia to trudno jest jednoznacznie podać skończony katalog cech, które decydują o możliwości uczestnictwa – wykluczeniu z życia społecznego.

Grupami społecznymi najbardziej narażonymi na wykluczenie społeczne są:

- osoby niepełnosprawne,
- osoby chore psychicznie,

- osoby uzależnione,
- osoby długotrwale bezrobotne,
- osoby opuszczające zakłady karne i zakłady poprawcze,
- osoby bezdomne,
- osoby samotnie wychowujące dzieci,
- ofiary patologii życia rodzinnego,
- osoby o niskich kwalifikacjach zawodowych,
- dzieci i młodzież ze środowisk zaniedbywanych raz wychowujące się poza rodziną.

Proces wykluczenia społecznego można rozumieć jako drogę, gdzie początkiem jest jakieś zdarzenie, które powoduje pogorszenie się sytuacji życiowej jednostki (grupy) i jednocześnie zapoczątkuje szereg zdarzeń przyczyniających się do jej dalszej degradacji. Wraz z upływem czasu proces ten ulega intensyfikacji a jednostkę czy grupę uważa się za w pełni wykluczoną, gdyż nie jest w stanie samodzielnie poprawić swojego losu i zmiana jej sytuacji życiowej jest całkowicie uzależniona od pomocy z zewnątrz. Działania zmierzające do zatrzymania bądź odwrócenia tego procesu w sytuacji pełnego uzależnienia od środowiska zewnętrznego są określane mianem zwalczania wykluczenia. Wykluczenie społeczne jako pewien punkt trajektorii (drogi) podlega również dziedziczeniu przez dzieci wykluczonych opiekunów. Pomoc osobom wykluczonym społecznie jest niezwykle ważna, gdyż osoby te rzadko dysponują siecią wsparcia, która byłaby pomocna w procesie wychodzenia z trudnej sytuacji życiowej. Osoby takie wymagają kompleksowej pomocy i stworzenia niezbędnych warunków do integracji ze społeczeństwem. Obowiązek zapewnienia realizacji zadań pomocy społecznej spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej, w zakresie ustalonym ustawą o pomocy społecznej. Na poziomie lokalnym największą rolę w kwestii świadczenia pomocy osobom wykluczonym społecznie odgrywa gmina, która realizuje swoje zadania w tym względzie. Rodzaj, forma i rozmiar świadczonej pomocy powinny być odpowiednie co do okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy i odpowiadać potrzebom osób i rodzin korzystających z pomocy oraz być zgodne z celami i możliwościami pomocy społecznej. Osoby korzystające z pomocy społecznej są zaś zobowiązane do współdziałania w rozwiązywaniu ich trudnej sytuacji życiowej. Niematerialną formą pomocy osobom i rodzinom jest praca socjalna i wyraża się poprzez poradnictwo psychologiczne, prawne, rodzinne, pedagogiczne, interwencję. Zdarza się, jednej rodzinie udzielana jest pomoc z kilku powodów, co może świadczyć o występowaniu na terenie gminy Główno zjawiska wzrostu prawdopodobieństwa dotknięcia wielu środowisk problemem wykluczenia społecznego.

3.12. Prognoza problemów społecznych

Zmieniająca się sytuacja demograficzna już na przestrzeni kilku lat, może oznaczać ubytek dzieci i młodzieży w stosunku do sytuacji obecnej, co pociąga za sobą szereg konsekwencji min. zmniejszenie zapotrzebowania na infrastrukturę oświatową. Jednocześnie umożliwi bardziej indywidualne podejście do potrzeb najmłodszej grupy wiekowej naszych obywateli.

Diagnoza problemów społecznych, związanych z sytuacją demograficzną gminy, wskazuje na niepomyślne prognozy w perspektywie do 2024 roku. Stąd dla samorządu gminnego, przeciwdziałanie pogłębianiu się kryzysu demograficznego w gminie Główno stanowić powinno zadanie kluczowe. Podjąć należy zatem zdecydowane kroki zapobiegawcze (promowanie osiedlania się na terenie gminy Główno, wspieranie dzietności, działania zatrzymujące emigrację jak i dostosowawcze, poprawiające sytuację seniorów i aktywizujące ich środowisko.

Z roku na rok należy spodziewać się wzrostu liczby osób w wieku poprodukcyjnym – senioralnym. Powyższe w przyszłości najbliższych lat zrodzi konieczność modernizacji infrastruktury już istniejącej oraz powstanie nowych ośrodków szczególnie z obszaru opieki skierowanych do tej grupy wiekowej naszych obywateli.

Niewątpliwie w perspektywie do roku 2024 liczba osób starszych będzie systematycznie wzrastała. Z uwagi na powyższe należy zatem podejmować działania zarówno w obszarze opieki jak i aktywizacji osób w wieku senioralnym.

W zakresie opieki decydujące o możliwości jak i najdłuższego przebywania w środowisku dotychczasowym są rozwijające się usługi opiekuńcze, sieć ośrodków wsparcia dziennego, infrastruktura ochrony zdrowia (poradnie geriatryczne, rehabilitacyjne, oddziały szpitalne geriatryczne). W obszarze pomocy społecznej niezbędne jest stworzenie sieci pomocy środowiskowej, która będzie odpowiadała lokalne zapotrzebowanie na pomoc udzielaną w miejscu zamieszkania osoby starszej. Osoba, która z powodu stanu zdrowia nie może przebywać w miejscu zamieszkania winna trafić do placówki zapewniającej całodobową pomoc dostosowaną do jej indywidualnych potrzeb.

W obszarze aktywizacji należy zadbać o wyrównanie dostępu do usług społecznych np. klubów, placówek edukacyjnych, kulturalnych i relaksacyjno-sportowych.

Uwaga władz samorządowych winna skupiać się nie tylko na pomocy dla samych osób starszych, ale także dla ich rodzin.

Wraz ze starzeniem się populacji wzrasta liczba osób niepełnosprawnych. Osoby niepełnosprawne są bardzo zróżnicowaną grupą i konieczna jest polityka, która będzie respektować tę różnorodność. Szczególnej uwagi wymagają osoby o złożonych, wielorakich potrzebach uzależniających je od pomocy innych osób oraz ich rodziny. Rodziny posiadające niepełnosprawne dzieci wymagają szczególnej uwagi, jeśli chodzi o ich edukację i aktywny udział w społeczeństwie.

Sporych wysiłków wymaga też rehabilitacja społeczna i zawodowa osób chorych psychicznie, których systematycznie przybywa oraz pozostających w wieku aktywności zawodowej. Wzrastająca systematycznie liczba osób niepełnosprawnych wymaga dostosowania gminy do potrzeb tej grupy społecznej, co oznacza systematyczne diagnozowanie potrzeb tej grupy oraz inwentaryzację istniejących barier, nie tylko architektonicznych ale także mentalnych.

System opieki nad dzieckiem pozbawionym właściwej opieki rodziców, winien rozwijać się zgodnie z potrzebami społecznymi czyli proponować działania profilaktyczne i osłonowe dla rodzin niewydolnych wychowawczo w taki sposób aby jak najdłużej utrzymać dziecko w środowisku rodzinnym. W sytuacji w której dziecko musi opuścić dom rodzinny, powinno mu się zapewnić rodzinną opiekę zastępczą i nadal pracować z rodziną by umożliwić dziecku powrót do niej.

Mając na uwadze aktualne tendencje społeczne należy założyć, że do 2024 roku nadal problemem społecznym będzie kryzys rodzin a w konsekwencji ich rozpad i opieka nad dzieckiem pozbawionym rodziny. Kryzys rodziny przekładający się na upośledzenie jej funkcji wychowawczych winien zaktywować system pomocy społecznej do aktywności, szczególnie w rozwoju pracy socjalnej oraz asystentury rodzin. W perspektywie do 2024 roku założyć należy, że będzie rosło zapotrzebowanie na pracę asystentów rodzin, rodzin wspierających jako efektywnej formy wsparcia. Istnieje konieczność zapewnienia tej grupie zawodowej sektora pomocy społecznej możliwości stałego i ciągłego doskonalenia się oraz zapewnienie superwizji z uwagi na dotykające tę grupę zawodową wypalenie zawodowe.

W zakresie problemu przemocy w rodzinie w najbliższych latach konieczna jest dokładniejsza diagnoza zjawiska, staranniejsze monitorowanie oraz rozwinięcie

interdyscyplinarnej współpracy międzyinstytucjonalnej. Nadmienić należy w tym miejscu, że nadal instytucjami, które głównie zakładają (wszczynają procedurę) Niebieskie Karty to Policja i ośrodek pomocy społecznej. Ważne jest aby przedstawiciele innych instytucji wchodzących w skład zespołów interdyscyplinarnych były także bardziej aktywne w tym zakresie.

Obecnie przemoc jest nadal w rodzinie zjawiskiem w znacznej mierze ukrytym i niewykłuczone, że w praktyce Niebieska Karta jest zakładana tylko dla części spraw najbardziej drastycznych. W szczególności nieznana może być prawdziwa skala przemocy wobec dzieci i osób starszych.

Dokonując analizy przemocy w rodzinie wydaje się, że o ile jej poziom w najbliższych latach nie podwyższy się to wraz ze wzrostem świadomości społecznej, coraz więcej przypadków przemocy będzie ulegało ujawnieniu. Biorąc powyższe pod uwagę instytucje samorządu lokalnego muszą wykazać aktywność w przychodzeniu z pomocą zarówno ofiarom przemocy jak i poprzez stosowne programy psychologiczne skierowane do sprawców. W prognozowanym okresie niewątpliwie pojawi się większe zapotrzebowanie na działania korekcyjno-edukacyjne czy terapie dla sprawców przemocy. Ważnym jest konsekwentne rozwijanie metod mediacyjnych a także prowadzenie szerokiej obywatelskiej edukacji potencjalnych świadków przemocy.

Biorąc pod lupę sytuację społeczno-gospodarczą należy zauważyć, że skala ubóstwa i bezdomności w perspektywie do 2024 roku może wzrastać, skąd konieczne będą działania uprzedzające te sytuacje, oczywiście w tych przypadkach, w których to możliwe.

Wydaje się, że w ciągu najbliższych lat uwaga winna się skupiać na dekoncentrowaniu większych obiektów adresowanych dla bezdomnych w kierunku mniejszych form pomocy społecznej- mieszkań chronionych i ośrodków wsparcia.

Zmieniający się wymiar ubóstwa i bezdomności winien skutkować także rozwojem pracy socjalnej, realizowanej bezpośrednio w środowisku, w którym może przybywać w najbliższych latach ubogich i bezdomnych.

Pozycja członków rodziny ma duże znaczenie i wpływa na sytuację finansową gospodarstw domowych. W grupie osób, które nie pracowały można zidentyfikować największy odsetek doświadczających ubóstwa. Sytuacja danej osoby na rynku pracy jest uzależniona od poziomu wykształcenia, płci i wieku.

Założyć można, że w perspektywie do 2024 roku poziom zatrudnienia i stopa bezrobocia będą zależne od kondycji gospodarki krajowej i europejskiej. Wysiłki winny skoncentrować się w tym okresie na rozwoju form zatrudnienia, jakie stwarza ekonomia społeczna, w szczególności spółdzielczość socjalna, kluby centrum integracji społecznej. Rozbudowa tego typu infrastruktury winna przynieść ograniczenie skutków bezrobocia w grupach szczególnie narażonych na wykluczenie społeczne.

Zjawisko uzależnień stawia przed organami samorządowymi bezdyskusyjnie szeroką współpracę instytucji samorządowych i pozarządowych co podnosi skuteczność funkcjonowania systemu działającego na rzecz rozwiązywania kwestii uzależnień. Obecność profilaktyki w szkołach, dobrze funkcjonującego leczenia odwykowego oraz wielu wyspecjalizowanych organizacji pozarządowych i kościelnych stwarzają szansę na sukcesywne ograniczenie rozmiarów i dotkliwości problemów związanych z uzależnieniami.

W perspektywie do 2024 roku, o ile sama skala uzależnień może nie ulegać specjalnym zmianom, o tyle dzięki działalności informacyjnej i promocyjnej, realizowanej przez samorząd lokalny i projekty ogólnokrajowe (kampanie) należy założyć wzrost świadomości mieszkańców w zakresie uzależnień. Szczególnie ważne jest skierowanie powyższych działań

na dzieci i młodzież, oni powinni być objęci szczególnym oddziaływaniem profilaktycznym i leczniczym.

IV. System pomocy społecznej w Gminie Głowno

4.1. Zakres działań i struktura Ośrodka Pomocy Społecznej w Głownie

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie, na zasadzie partnerstwa z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokajania niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej są obowiązane do współdziałania w rozwiązywaniu ich trudnej sytuacji życiowej.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Głownie funkcjonuje w oparciu o statut, nadany Uchwałą Nr XXVIII/113/16 Rady Gminy Głowno z dnia 29 września 2016 rok. Ośrodek realizuje zadania zawarte w ustawie z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej.

Struktura ośrodka przedstawia się następująco:

- Kierownik Ośrodka,
- Pracownicy socjalni – 2 osoby,
- Referent ds. świadczeń rodzinnych ,świadczeń z funduszu alimentacyjnego – 1osoba,
- Referent ds. świadczeń wychowawczych – 1 osoba,
- Księgowy – 1 osoba.

Pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu: ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, przemocy w rodzinie, potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych, trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, alkoholizmu lub narkomani, zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej, klęski życiowej lub ekologicznej. Na podstawie analizy danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Głownie powody przyznawania pomocy klientom przedstawiają się następująco na przestrzeni lat 2016-2018.

Tabela Nr 10. Powody udzielania pomocy w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Głownie w latach 2016-2018

Powody przyznania pomocy	2016	2017	2018
Ubóstwo	3	1	1
Sieroctwo	1	0	0
Bezdomność	0	1	0
Potrzeba ochrony macierzyństwa w tym wielodzietności	19	20	15
	18	19	15
Bezrobocie	45	37	25

Niepełnosprawność	30	35	30
Długotrwała choroba	35	45	36
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w tym:	5	7	2
Rodziny niepełne	5	7	2
Rodziny wielodzietne	0	0	0
Przemoc w rodzinie	0	1	1
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0
Alkoholiz	2	1	1
Narkomania	0	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	1	0	1
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą	0	0	0
Zdarzenia losowego	1	2	1
Sytuacja kryzysowa	0	0	0
Kłeskażywiolowa lub ekologiczna	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OPS w Głownie

Analizując dane zawarte w powyższej tabeli stwierdzić należy, że najczęstszym powodem trudnej sytuacji życiowej rodzin korzystających z pomocy społecznej było: bezrobocie, długotrwała choroba i niepełnosprawność. Te trzy przesłanki przodują wśród powodów przyznania pomocy zamiennie na przestrzeni badanych lat 2016-2018. Kolejnym istotnym powodem korzystania z pomocy ośrodka jest potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności.

Ustawa o pomocy społecznej zawiera zamkniętą listę powodów spośród których co najmniej jeden z nich musi wystąpić, aby ubiegać się o pomoc. Podstawową przesłanką przyznania pomocy jest też spełnienie kryterium dochodowego.

Na terenie Gminy Głowno z dniem 1 września 2012 roku utworzony został **Środowiskowy Dom Pomocy Społecznej** w Woli Zbrożkowej, który jest prowadzony przez Stowarzyszenie Centrum Wspierania Inicjatyw. Jest jednostką budżetową i stosuje zasady gospodarki finansowej wynikające z ustawy o finansach publicznych. Uczestnikami Środowiskowego Domu Samopomocy są mieszkańcy Gminy Głowno jak również na mocy porozumienia międzygminnego korzystają z niego mieszkańcy Gminy Domaniewice oraz mieszkańcy Gminy Bielawy. Powyższe porozumienie międzygminne daje większą swobodę integracji osób niepełnosprawnych. Powyższy ŚDS jest placówką wsparcia dziennego dla osób niepełnosprawnych.

Dom jest ośrodkiem wsparcia przeznaczonym dla 60 osób, które w wyniku upośledzenia niektórych funkcji organizmu lub zdolności adaptacyjnych wymagają pomocy do życia w środowisku rodzinnym i społecznym, w szczególności w celu zwiększenia zaradności i samodzielności życiowej, a także integracji społecznej. Ośrodek zapewnia wsparcie ww.

osobom, w szczególności w zakresie aktywizacji, rehabilitacji i integracji społecznej, w miarę możliwości, przy współudziale najbliższej rodziny uczestnika.

Dom jest placówką typu A, B, C i zapewnia wsparcie:

- 1) osobom przewlekłe psychicznie chorym (typ A);
- 2) osobom upośledzonym umysłowo (typ B);
- 3) osobom wykazującym inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych (typ C).

4.2. Analiza problemu uzależnień w Gminie Głowno

Uzależnienia są przyczyną niebagatelnych szkód społecznych. Na poziomie funkcjonowania rodziny prowadzą do poważnych problemów natury emocjonalnej i ekonomicznej, zaś na poziomie społeczeństwa do rosnących kosztów opieki medycznej, powiększania się grupy osób chorych i niepełnosprawnych. Alkoholizm, narkomania i inne uzależnienia są to zjawiska zauważalne w pomocy społecznej.

Problemy wynikające z picia alkoholu stanowią obecnie jedną z niezwykle poważnych lokalnych kwestii społecznych. Zjawisko o ma istotny wpływ zarówno na poczucie bezpieczeństwa społecznego jak również na ogólny stan zdrowia ludności, zdolność do konkurencji na coraz bardziej wymagającym rynku pracy, a także na relacje interpersonalne w środowisku rodzinnym i rówieśniczym w przypadku młodzieży.

Nadużywanie alkoholu bardzo często wynika z nieumiejętności radzenia sobie z problemami, jakie niesie życie i w ostateczności prowadzi do fizycznego i psychicznego wyniszczenia jednostki. Alkoholik jest osobą niedojrzałą emocjonalnie, skłoną do wahań i wybuchowych reakcji radości lub rozpacz, które mogą powodować gwałtowne, nieprzemysłane zachowania. Cechuje go także mała odporność na frustracje, kryje w sobie lęk przed wyjściem na jaw jego uzależnienia. Jego kontakty z innymi ludźmi, zazwyczaj dość płytkie i luźne, nasycone są wysokim poziomem niepokoju. Nadmierne spożywanie alkoholu znajduje swoje odbicie nie tylko w życiu jednostki, ale także społeczeństwa. Problemy, których przyczyną jest alkohol mogą pojawić się w różnych dziedzinach. Można mówić o następstwach rodzinnych, problemach w pracy, łamaniu porządku publicznego.

Szerzące się zjawisko alkoholizmu dotyka wielu mieszkańców gminy i nie respektuje płci, wieku ani statusu. Jego rozmiar i niszczyielskie działanie daje się zaobserwować wśród klientów pomocy społecznej. Z problemem nadużywania alkoholu pracownicy socjalni spotykają się od wielu lat. rodzinach, które objęte są pomocą Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej pracownicy dość często obserwują stwarzanie sytuacji sprzyjających piciu alkoholu, stosowanie zachęty do jego spożywania i przedstawianie łatwości jego zdobywania. Szczególnego znaczenia w tych rodzinach nabiera wzorzec picia alkoholu i niekorzystny wpływ rozbieżności między zachowaniem rodziców a wymaganiami stawianymi wobec dziecka, co do spożywania alkoholu, brak kontroli ze strony rodziców i stosowanie niewłaściwych metod wychowawczych. W wielu środowiskach daje się zauważyć zjawisko „dziedziczenia” alkoholizmu. Problem nadużywania alkoholu przez podopiecznych pomocy społecznej jest bardzo skomplikowany, ponieważ obok alkoholizmu występują zaburzenia komunikacji między członkami rodziny, ubóstwo, problemy wychowawcze i zdrowotne.

Szczególne zagrożenie stanowi spożywanie alkoholu przez młodzież, gdyż wczesna inicjacja alkoholowa stwarza większe prawdopodobieństwo uzależnienia. Ponadto alkohol zaburza proces dojrzewania. Jego nadużywanie przez bardzo młode osoby, o jeszcze słabo wykształconej umiejętności przewidywania konsekwencji, rodzi szczególne niebezpieczeństwo.

Na przestrzeni lat 2016–2018 na terenie Gminy Głowno drastycznie wzrosła liczba zatrzymań ilości osób znajdujących się pod wpływem alkoholu, którzy prowadzili pojazdy mechaniczne. Dane zawarte na powyższy temat, zamieszczone są poniżej w tabeli.

Tabela Nr 11. Ilość osób z terenu Gminy Głowno znajdujących się po spożyciu alkoholu, którzy prowadzili pojazdy mechaniczne w latach 20106-2018.

Rok	Ilość osób
2016	45
2017	62
2018	38

Źródło: Dane Komisariatu Policji w Głownie.

Do szerokiej grupy innych niż alkohol substancji psychoaktywnych należą takie substancje legalne, jak leki przeciwbólowe i nasenne czy substancje wziewne oraz szeroka gama substancji nielegalnych. Pod pojęciem substancji nielegalnych rozumie się tu substancje, których produkcja i obrót nimi są czynami zabronionymi przez prawo. W języku publicystyki substancje te często nazywane są narkotykami. Zazywanie narkotyków skutkuje równie destrukcyjnie, jak uzależnienie od alkoholu. Ma ono określone negatywne konsekwencje nie tylko dla samych uzależnionych i ich najbliższego otoczenia, ale też zakłóca prawidłowe funkcjonowanie całego społeczeństwa, rodząc dlań szereg szkód i kosztów. Dlatego używanie narkotyków nie może być kwestią społecznie obojętną, zwłaszcza w odniesieniu do młodzieży szkolnej. Wyniki badań, zaprezentowane poniżej w formie tabelarycznej, a opublikowane w wymienionym już wcześniej raporcie. Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną, pokazują, że wśród uczniów klas młodszych na pierwszym miejscu pod względem rozpowszechnienia eksperymentowania znajdują się marihuana i haszysz (25,0%) a na drugim leki uspokajające i nasenne bez przepisu lekarza (17,0%). Wśród uczniów klas starszych na pierwszym miejscu również znajdują się marihuana i haszysz (43,0%). Leki uspokajające i nasenne przyjmowane bez zalecenia lekarza także ulokowały się na drugim miejscu (17,9%). Wśród gimnazjalistów na trzecim miejscu znalazły się substancje wziewne (11,2%), na czwartym miejscu leki przeciwbólowe w celu odurzania się (7,4%), a na dwóch kolejnych –LSD lub inne halucynogeny (5,5%) oraz amfetamina (5,3%). W starszej kohorcie na trzecim miejscu znajdują się substancje wziewna (7,6%), na czwartym –amfetamina 7,1%, a na dwóch kolejnych –leki przeciwbólowe w celu odurzania się (6,7%) oraz LSD lub inne halucynogeny (5,2%). Wśród gimnazjalistów, co najmniej trzyprocentowe rozpowszechnienie osiągnęły jeszcze kokaina (4,4%), ecstazy (3,9%), grzyby halucynogenne (3,3%), metamfetamina (3,6%), sterydy anaboliczne (3,1%) oraz „polska heroina”, czyli tzw. kompot (3,4%). Wśród starszych uczniów analogiczna lista środków, których używało kiedykolwiek w życiu, co najmniej 3% badanych, jest krótsza i obejmuje obok ecstazy (4,0%), także kokainę (4,3%), grzyby halucynogenne (3,2%) oraz metamfetaminę(3,9%). W przypadku większości substancji rozpowszechnienie eksperymentowania jest wśród starszej młodzieży podobne lub trochę wyższe niż w młodszej grupie. Tylko do doświadczeń z substancjami wziewnymi częściej przyznaje się młodzież ze szkół gimnazjalnych. GHB, nowy w Polsce narkotyk, używany był kiedykolwiek przez 2,1% badanych z młodszej kohorty oraz 1,1% ze starszej. Substancja ta była używana przez respondentów w niemal identycznym odsetku, jak odsetek respondentów, którzy przyznali się do używania nieistniejącego środka – relevinu (2,1% w młodszej grupie i 1,2% w starszej grupie). Ponadto, zarówno eksperymentowanie z substancjami nielegalnymi, jak ich okazjonalne używanie jest bardziej rozpowszechnione wśród chłopców niż wśród dziewcząt.

Na szczególną uwagę zasługuje także zjawisko zazywania „dopalaczy” (smart drugs, legal highs), nazywanych też nowymi substancjami psychoaktywnymi (NPS). Dopalacz czy dopalacze to termin nie posiadający charakteru naukowego. Obecnie najczęściej używa się go

potocznie, dla nazwania grupy różnych substancji lub ich mieszanek o rzekomym bądź faktycznym działaniu psychoaktywnym, nie znajdujących się na liście substancji kontrolowanych przepisami ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii. Dopalacze właściwie cieszą się statusem legalności, jednak obrót nimi odbywa się na zasadach pewnego wybiegu - stanowi omięcie prawa. W Polsce dopalacze, jeszcze do października 2010 roku, sprzedawane były, jak produkty kolekcjonerskie. W innych krajach sprzedawane bywają, jako kadzidełka, sole do kąpieli, odświeżacze powietrza, itp. Prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu i innych środków psychoaktywnych to zadania, jakimi, m.in., zajmuje się Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Gminy Głowno, w której skład wchodzi odpowiednio przeszkolone osoby, reprezentujące różne zawody i specjalności niezbędne do skutecznego i kompleksowego zajmowania się problematyką uzależnień. Dane, zamieszczone w tabeli poniżej przedstawiają liczbę wniosków skierowanych do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Gminy Głowno o leczenie odwykowe na przełomie lat 2016-2018. Jak wskazują dane, zamieszczone w tabeli poniżej, w roku 2018, w porównaniu z dwoma poprzednimi latami, znacznie zmniejszyła się liczba wniosków skierowanych do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Gminy Głowno. Najczęściej wnioski kierowane są przez rodzinę (osobę fizyczną) a następnie przez Komisariat Policji w Głownie.

Tabela Nr 12. Dane dotyczące liczby wniosków skierowanych do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Gminy Głowno o leczenie odwykowe w latach 2016-2018.

Występujący z wnioskiem	2016	2017	2018
Rodzina/ osoba fizyczna	5	11	3
Komisariat Policji w Głownie	7	2	0
Liczba wniosków ogółem skierowanych do GKRPA o leczenie odwykowe	12	13	3

Źródło: Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Gminy Głowno.

W 2016 roku w związku z nadużywaniem alkoholu, GKRPA Gminy Głowno na rozmowy interwencyjno – motywacyjne zaprosiła 20 osób, w 2017 roku 27 osób natomiast w 2018 roku 13 osób. Członkowie Komisji motywowali mieszkańców gminy, mających problem alkoholowy, do podjęcia kontaktu z wybraną przez siebie placówką leczenia uzależnienia od alkoholu i przystąpienia do zaproponowanego im programu terapii oraz podjęcia kontaktu z psychoterapeutą leczenia uzależnień oraz klubami abstynenckimi albo grupami Anonimowych Alkoholików.

Ponadto problemami Gminy Głowno w obszarze uzależnień zajmuje Punkt Konsultacyjny dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin. Dyżur w Punkcie pełni dyplomowany psychoterapeuta leczenia uzależnień. Do Punktu Konsultacyjnego w latach 2016-2018 zgłosiło się 47 osób.

Realizacja zadań Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii pociąga za sobą wydatki, które na przestrzeni trzech ostatnich lat kształtowały się następująco:

Tabela Nr 13. Wydatki związane z realizacją Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w latach 2016 –2018

Rok	Kwota wydatkowana na realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (zł)
2016	20.000
2017	20.000
2018	18.000

Źródło: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Gminy Głowno

Analizując powyższą tabelę wysuwa się wniosek, że kwota wydatkowania w 2016 i 2017 roku była na tym samym poziomie, natomiast w 2018 roku jest mniejsza.

4.3. Przemoc w rodzinie

Rodzina stanowi najważniejsze środowisko w życiu człowieka, kształtuje jego osobowość, system wartości, poglądy i styl życia. Niezwykle ważną rolę w rodzinie odgrywają wzajemne relacje ich członków, zaś przemoc domowa może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji tej podstawowej komórki społecznej. W ustawie o przemoc w rodzinie przemoc definiuje się, jako: „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób (...), w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”. Rozszerzając definicję przemocy, uznaje się za takową wszelkie nadużycia i zaniebdania tj. ciągłe niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych. Przemoc może przybierać różną formę. Najczęściej wyróżniamy:

- przemoc fizyczną – jej celem jest zadanie ofierze bólu fizycznego, uszkodzenie jej ciała, pogorszenie jej zdrowia lub pozbawienie życia,
- przemoc psychiczną – to zachowanie, mające na celu umniejszanie poczucia własnej wartości ofiary, wzbudzanie w niej strachu,
- przemoc ekonomiczną – to każde zachowanie, którego celem jest ekonomiczne (finansowe) uzależnienie ofiary od sprawcy,
- przemoc seksualną – to zachowanie, zmuszające ofiarę do podjęcia niechcianych zachowań seksualnych lub zdeprecjonowanie jej seksualności.

Głównym aktem prawnym, regulującym kwestie w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zasad postępowania wobec osób dotkniętych przemocą w rodzinie oraz zasad postępowania wobec osób stosujących przemoc, jest ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Wraz z wejściem w życie – dnia 1 sierpnia 2010 r., nowelizacji tej że ustawy, pojawiły się nowe obowiązki i wytyczne dla tworzenia gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Działania te odbywają się głównie w ramach interdyscyplinarnej współpracy na rzecz przeciwdziałania przemocy na terenie gminy Głowno. W związku z powyższym, został powołany i od października 2011 roku działa Zespół Interdyscyplinarny a związane z zapewnieniem ofiarom przemocy w rodzinie, adekwatnej do skali problemu, pomocy i wsparcia ,zmierzającego do ograniczenia problemu przemocy domowej. Obsługę administracyjno – techniczną Zespołu zapewnia Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Głownie .Z dniem 4 marca2015 roku Rada Gminy Głowno

przyjęła Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2015–2020, którego istotnym elementem jest koordynacja działań samorządu gminnego na rzecz osób doświadczających przemocy oraz sprawców przemocy. Dotychczas skutecznymi okazały się przedsięwzięcia, podejmowane zarówno w sferze udzielania profesjonalnej pomocy, jak również w sferze prewencji. Podstawę Programu stanowi podejście interdyscyplinarne, zgodnie z którym wszelkie działania na rzecz pomocy rodzinie powinny być planowane i wdrażane przez specjalistów z różnych dziedzin, będących przedstawicielami różnych instytucji i organizacji. W realizacji Programu uczestniczą więc specjaliści, zaangażowani w pracę w obszarze przeciwdziałania przemocy, instytucje i organizacje zajmujące się problemem przemocy w rodzinie. Natomiast głównym realizatorem, koordynatorem i inicjatorem działań w ramach Programu jest Zespół Interdyscyplinarny.

Wielkość zjawiska przemocy w gminie jest trudna do oceny. Skalę przemocy w rodzinie w Gminie Głowno obrazują poniekąd statystyki, opracowane na podstawie danych, uzyskanych przez Zespół Interdyscyplinarny w ramach prowadzenia procedury „Niebieska Karta”. Na ich podstawie, stwierdzić należy wzrost interwencji domowych, zwłaszcza w ciągu dwóch ostatnich lat.

Tabela Nr 14. Liczba założonych przez instytucje Niebieskich Kart w latach 2016-2018

Instytucja zakładająca NK	Liczba Niebieskich Kart przekazanych do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego		
	2016	2017	2018
Policja	7	10	6
GOPS,PCPR/jednostki pomocy społecznej	8	0	0
Oświata	0	0	0
Służba zdrowia	0	0	0
GKRPA	0	0	0
Zespół Interdyscyplinarny	0	2	2
Razem	15	12	8

Źródło: Dane Zespołu Interdyscyplinarnego

Powyższa tabela przedstawia liczbę założonych Niebieskich Kart na przestrzeni 2016-2018 gdzie stwierdzić należy, że najwięcej ich założono w 2016 roku. Nadmienić należy, że to policja jak i jednostki pomocy społecznej są instytucjami, które najczęściej zakładają NK.

W 2018 roku przewodniczący ZI powołał 16 grupy robocze, które odbyły łącznie 56 spotkań. Ponadto, Zespół Interdyscyplinarny spotkał się w tym czasie na 4 posiedzeniach, podczas których omawiano działania podjęte w sprawach prowadzonych przypadków przemocy w rodzinie na terenie gminy, a także realizację zadań programowych. Dla porównania, spotkań grup roboczych w roku 2017 odbyło się 56 spotkań, zaś w roku 2016 – 39. Natomiast Zespół Interdyscyplinarny, w roku 2017 obradował na 4 posiedzeniach natomiast w 2016 obradował na 6 posiedzeniach. Z powyższego wynika, iż przemoc w rodzinie wymaga coraz większego zaangażowania w podejmowaniu konkretnych działań na rzecz jej ograniczenia i przeciwdziałania temu zjawisku.

Grupy robocze, powołane w celu diagnozowania sytuacji danej rodziny dotkniętej problemem przemocy i udzielania jej kompleksowej pomocy specjalistycznej, mają z racji wypełniania określonych zadań, charakter interdyscyplinarny. W ich skład wchodzi, w zależności od sytuacji danej rodziny, specjaliści z różnych dziedzin, tj.: pracownicy pomocy społecznej oraz dzielnicowi i policjanci, obsługujący poszczególne rejony, w których zamieszkują osoby

doznające przemocy, a także członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, terapeuci i pracownicy oświaty.

Wszystkich członków grup roboczych obowiązuje zasada tajności informacji.

Ponieważ przemoc w rodzinie jest zjawiskiem ściganym z urzędu, potrzeba wychodzenia naprzeciw wyzwaniom, jakie ze sobą problem ten niesie, wskazuje na konieczność szybkiego reagowania w sytuacjach kryzysowych i podejmowania działań - adekwatnych do zdarzeń. Na podkreślenie w tym miejscu zasługuje potrzeba ścisłej współpracy i zaangażowania, zarówno w prace Zespołu, jak i grup roboczych, ze strony przedstawicieli wszystkich instytucji, wchodzących w ich skład, z uwagi na złożoność problemu przemocy w rodzinie. Osoby doznające przemocy potrzebują pomocy psychologicznej, prawnej i materialnej oraz wsparcia emocjonalnego. Natomiast żadna instytucja nie posiada wystarczających kompetencji i narzędzi, aby wyłącznie we własnym zakresie rozwiązać wszystkie problemy, jakie pociąga za sobą zjawisko przemocy. Z uwagi na powyższe, konieczne są działania interdyscyplinarne.

Pomoc w postaci pracy socjalnej zapewniają pracownicy socjalni Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Głownie. Dzielnicowi Komisariatu Policji w Głownie podejmują działania interwencyjne, przeprowadzają rozmowy ostrzegawcze z osobami stosującymi przemoc, wzywają do zachowania zgodnego z prawem i zasadami współżycia społecznego. Członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych prowadzą rozmowy z osobami stosującymi przemoc, mającymi problem alkoholowy, o konsekwencjach prawnych nagannych zachowań, motywując jednocześnie do podjęcia leczenia z uzależnienia od alkoholu.

V. Analiza SWOT Gminy Głowno

Analiza SWOT stanowi kompleksowe narzędzie pomocnicze pozwalające pogłębić ocenę otoczenia planowanego przedsięwzięcia a także wewnętrznych aspektów warunkujących jego powodzenie. Ważną czynnością jest wyodrębnienie mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń w gminie Głowno. Do realizowania tego zadania posłuży analiza SWOT.

Określenie SWOT pochodzi od pierwszych liter angielskich słów: Strengths (mocne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (szanse) i Threats (zagrożenia).

SWOT jest techniką analityczną polegającą w najprostszej wersji na posegregowaniu posiadanych informacji w danym obszarze na cztery grupy (cztery kategorie czynników strategicznych):

S – (mocne strony): wszystko to co stanowi atut, przewagę zaletę w analizowanym obszarze;

W – (słabe strony): wszystko to co stanowi słabość barierę, wadę w analizowanym obszarze;

O – (szanse): wszystko to co stwarza szansę korzystnej zmiany w analizowanym obszarze;

T – (zagrożenia): wszystko to co stwarza w danym obszarze niebezpieczeństwo niekorzystnej zmiany.

Na potrzeby opracowania niniejszej Strategii, w analizie zdefiniowano jedynie czynniki o kluczowym znaczeniu dla polityki społecznej samorządu gminnego Głowna.

Analizę SWOT oparto na wyodrębnionych czynnikach, mających wpływ na rozwój sfery społecznej. Treść analizy jest z natury szersza niż wyspecjalizowane czynniki rozwojowe, gdyż obejmuje ona również nie tylko pola działań polityki społecznej, lecz również uwzględnia efekty tych działań, np. stan rozwoju systemu opieki społecznej, w tym poziomu rozwoju instytucji realizujących politykę społeczną władz samorządowych. Nie można bezpośrednio planować z poziomu władz lokalnych wszystkich kierunków działań polityce społecznej z uwagi na silny związek tej sfery z polityką centralną państwa lecz uwzględnić należy czynniki stymulujące do rozwiązywania problemów społecznych na terenie gminy.

Wnioskowanie szans i zagrożeń oparte zostało na zestawieniu mocnych i słabych stron. Inaczej mówiąc szanse i zagrożenia stanowią pochodną wielu czynników. Mocne cechy polityki społecznej gminy są czynnikami pozytywnymi z punktu możliwości rozwoju społeczno-gospodarczego wywołanego min., realizacją strategii społecznej gminy działań Aktywności społecznej i gospodarczej mieszkańców. Rozwój jest tu traktowany jako wszelkie pozytywne zmiany w systemie opieki społecznej, wywołane podjęciem działań zawartych w Strategii.

Macierz SWOT – schemat	
Mocne strony	Słabe strony
Szanse	Zagrożenia

Ocena potencjału w aspekcie słabych i mocnych stron pozwala na określenie siły i słabości gminy w zakresie analizowanych sfer społecznych. Silny potencjał to baza umożliwiająca budowanie strategii, słabości to problemy ograniczenia do pokonywania. Zagrożenia to ostrzeżenie przed niepożądanym rozwojem warunków zewnętrznych, szanse to wsparcie i inspiracje dla lokalnej polityki społecznej.

Analiza SWOT Gminy Głowno

ŚWIADOMOŚĆ SPOŁECZNA MIESZKAŃCÓW	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - zainteresowanie władz samorządowych gminy rozwiązywaniem problemów społecznych - otwartość mieszkańców na zmiany - aktywna postawa mieszkańców - dobrze przygotowana kadra do pracy z osobami uzależnionymi - świadomość społeczna o wadze podnoszenia kwalifikacji zawodowych oraz wykształcenia 	<ul style="list-style-type: none"> - bariery mentalne mieszkańców wsi w zakresie korzystania z zewnętrznego wsparcia - długotrwałe uzależnienie rodzin od pomocy społecznej (wielopokoleniowe korzystanie z pomocy społecznej) - zanik wartości moralnych i autorytetów - niechęć do podjęcia pracy - brak wiary w siebie i możliwość osiągnięcia sukcesu, rosnąca apatia społeczna - brak chęci do zmiany swojej trudnej sytuacji przez klientów pomocy społecznej - frustracje i ogólne zniechęcenie - mentalność społeczna, brak zainteresowania społecznego problematyką uzależnień
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> - wzrost świadomości władz administracyjnych na temat roli służb pomocy społecznej w procesie marginalizacji osób niepełnosprawnych - otwarty dialog (umiejętność właściwego komunikowania się) między mieszkańcami a władzami - możliwość realizacji założonych celów aktywnej współpracy mieszkańców i władz gminy - pokazywanie pozytywnych wzorców osobowych 	<ul style="list-style-type: none"> - znieczulica społeczna - brak systemu wsparcia dla osób i rodzin wymagających specjalistycznej pomocy - pogłębiające się konflikty międzyludzkie - upadek autorytetów moralnych i społecznych - niemożność wprowadzenia zmian spowodowana marazmem i brakiem aktywności mieszkańców wsi - przenoszenie złych wzorców zachowań do społeczności lokalnej
OBSZAR POMOCY SPOŁECZNEJ, ZDROWIA I BEZPIECZEŃSTWA	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - dobra znajomość środowiska - dobra współpraca OPS z innymi służbami czy 	<ul style="list-style-type: none"> - brak jednolitej polityki prorodzinnej - ograniczone środki finansowe

<p>organizacjami</p> <ul style="list-style-type: none"> -wysoko wykwalifikowany personel służb i instytucji - zaangażowanie w pracę - chęć podniesienia standardu życia przez społeczność lokalną -rozumienie wagi problemu i zaangażowanie lokalnej społeczności - dostatek siły roboczej - zapewnienie pomocy z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej -dobra sieć remiz strażackich OSP i ich wyposażenie 	<ul style="list-style-type: none"> - roszczeniowa postawa części beneficjentów pomocy społecznej, brak współpracy ze strony klientów -brak możliwości podjęcia stałej pracy zarobkowej w przemyśle - ubóstwo w społeczeństwie - niechęć w podejmowaniu działań zmierzających do zmiany swojej trudnej sytuacji rodzinnej - brak pracy w terenie - brak profilaktyki - ograniczony dostęp do lekarzy - brak opieki medycznej w soboty i święta
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> - pomoc władz samorządowych w działaniach na rzecz poprawy warunków życia mieszkańców gminy - sprzyjające warunki naturalne i stały rozwój infrastruktury technicznej -współpraca z organizacjami pozarządowymi - możliwość pozyskiwania środków UE stwarzających możliwości zatrudnienia na terenie gminy - wysoki wskaźnik uczniów i kontynuujących naukę w szkołach średnich i uczelniach wyższych - wymuszenie standardów życia przez codzienną rzeczywistość 	<ul style="list-style-type: none"> -przekazywanie samorządowi gminy nowych zadań bez zabezpieczenia finansowego i materialnego (ograniczone możliwości działań) - ubożenie społeczeństwa -starzenie i wyludnienie się wsi (brak wsparcia ze strony młodych ludzi) - powiększanie się dysfunkcji rodzinnych spowodowane głównie brakiem czasu „dla rodziny” - występowanie patologii: przemoc, uzależnienia, łamanie prawa - wysoki poziom bezrobocia - przenoszenie negatywnych wzorców zachowań z zewnątrz - poczucie zagrożenia bezpieczeństwa - wzrost agresji wśród dzieci i młodzieży - „uzależnienie się” klientów od pomocy społecznej - dezintegracja społeczna i rodzinna - niestabilne prawo dotyczące ochrony zdrowia
ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH I NARKOMANII	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - działalność komisji rozwiązywania problemów alkoholowych (GKRPA): kontrole sklepów, rozpatrywanie wniosków i kierowanie na leczenie, sprawozdania z działalności komisji 	<ul style="list-style-type: none"> - długa procedura skierowania osób na leczenie - mała skuteczność w rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomani - brak współpracy z rodzinami - niska świadomość oraz brak samokrytyki - zbyt mała kontrola ze strony policji - zły wzór płynący od rodziny - niewystarczająca ilość czasu poświęcona spotkaniom dotyczącym zagrożeń związanych z piciem alkoholu i spożywaniem narkotyków (dopalaczy)
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> - współpraca z organizacjami pozarządowymi - współpraca PCPR, GOPS - możliwość tworzenia grup wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych 	<ul style="list-style-type: none"> - niestabilne prawo - rozpad rodziny - utrata pracy - utrata zdrowia

	- wypadki losowe
OBSZAR INTEGRACJI SPOŁECZNEJ	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - funkcjonowanie Środowiskowego Domu Samopomocy na terenie gminy - kompetencje i wiedza w zakresie pozyskiwania środków unijnych - wzrost świadomości społecznej w samorządzie gminy - wyspecjalizowana i stale doskonaląca się kadra pracowników OPS - dobra współpraca instytucji na terenie gminy - dążenie grup ludności do zdobywania wykształcenia i podnoszenia kwalifikacji zawodowych - silne poczucie tożsamości mieszkańców - istnienie osób i organizacji czynnie zainteresowanych rozwojem gminy - tradycje związane z wzorcami kulturowymi mieszkańców gminy 	<ul style="list-style-type: none"> - luźne więzi pomiędzy mieszkańcami - inercja, niechęć do zmian - słabe zaangażowanie mieszkańców w działalności społecznej - zanik rodzin wielopokoleniowych - odpływ młodych, wykształconych ludzi do większych aglomeracji miejskich - niski poziom życia osób starszych - starzenie się społeczeństwa - rosnąca liczba osób i rodzin wykluczonych społecznie - występowanie zjawiska dziedziczenia uzależnień od pomocy społecznej
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> - współpraca z organizacjami pozarządowymi - profilaktyka na rzecz uzależnień - inwestowanie w rozwój zasobów ludzkich - inicjowanie rozwoju wolontariatu - likwidacja barier architektonicznych ograniczających poruszanie się niepełnosprawnych - możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych na realizację programów z zakresu polityki społecznej- środki unijne - rozbudowa systemu wsparcia dla osób chorych psychicznie w celu rehabilitacji społecznej i zawodowej tej grupy społeczności lokalnej - wzrost społecznej akceptacji i rozumienia potrzeb osób niepełnosprawnych oraz osób starszych 	<ul style="list-style-type: none"> - starzejące się społeczeństwo - ubożenie społeczeństwa - niż demograficzny - dezintegracja rodziny - obniżenie wieku inicjacji alkoholowej - degradacja norm społecznych- rozluźnienie więzi rodzinnych - niski przyrost naturalny- postępujący proces starzenia się społeczeństwa - wyłącznie konsumpcyjny styl życia - niewystarczająca współpraca państwa, samorządów i środowisk lokalnych w przewyżczeniu problemu kryzysu rodziny - wzrost zagrożenia rozwojem patologii społecznych, szczególnie wśród ludzi młodych i dzieci
EDUKACJA, KULTURA SPORT I TURYSTYKA	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - poczucie silnej tożsamości lokalnej - dobrze utrzymana i wyposażona baza szkół podstawowych - wysoko wykwalifikowana kadra pedagogiczna - sprawnie zorganizowany dowóz uczniów do szkół - aktywnie działający zespół folklorystyczny - tereny zielone - wypłacanie stypendium o charakterze socjalnym dla dzieci i młodzieży 	<ul style="list-style-type: none"> - niewystarczająco zorganizowany wypoczynek dzieci i młodzieży na terenie gminy - małe zaangażowanie rodziców we wspieraniu procesu edukacyjnego szkół - wąska oferta form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży - mała liczba bibliotek - niska aktywność OSP w zakresie kultury - zróżnicowane szanse edukacyjne wśród dzieci i młodzieży spowodowane ubożeniem społeczeństwa
Szanse	Zagrożenia

<ul style="list-style-type: none"> - partnerska współpraca z gminami i powiatem - promowanie gminy jako miejsca czystego ekologicznie 	<ul style="list-style-type: none"> - niedostatecznie rozbudowane ambicje edukacyjne rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym - zagrożenie przestępczością - brak tradycji korzystania z istniejących walorów kulturalnych i naturalnych gminy
GOSPODARKA, EKOLOGIA i RYNEK PRACY	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - dobrze rozwinięta sieć dróg - wystarczająca infrastruktura energetyczna - uporządkowana gospodarka odpadami - czyste powietrze - rozbudowana sieć wodociągowa - istnienie oczyszczalni ścieków (lokalne oczyszczalnie ścieków technologicznych) - pomniki przyrody - program usuwania azbestu 	<ul style="list-style-type: none"> - niedostateczny poziom świadomości ekologicznej społeczeństwa - niedobory w strefie infrastruktury około drogowej (chodniki) - słabe zainteresowanie ze strony inwestorów zewnętrznych - niewystarczająco rozwinięty sektor usług (w tym obszarze turystyki) - szara stera gospodarcza - bariery architektoniczne i społeczne umożliwiające osobom niepełnosprawnym codzienne funkcjonowanie
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> - możliwość korzystania ze środków pomocniczych (np. WFOŚiGW) - budowanie sieci gazowej - budowanie sieci kanalizacyjnej - postęp technologiczny - wykorzystywanie budownictwa jednorodzinnego - ożywienie gospodarcze regionu i tworzenie miejsc pracy - możliwość promowania gminy jako miejsca przyjaznego inwestorom 	<ul style="list-style-type: none"> - konsumpcyjny styl życia - atomizacja społeczeństwa - przywiązanie do tradycyjnych form gospodarowania na wsi - brak rynku zbytu na produkty rolne - niestabilna polityka państwa wobec rolników - rozwój „szarej strefy” gospodarczej - rosnąca konkurencja (szybki rozwój gmin sąsiednich) - emigracja młodych i zdolnych osób za granicę poszukiwaniu pracy

VI. Misja strategii

Wizja rozwoju jest określeniem takiego obrazu gminy jaki chcieliby osiągnąć za 5 lat jej mieszkańcy. Ogólnie określa do czego dążymy, dlaczego działamy, jakie chcemy osiągnąć cele jeśli podejmujemy konkretne działania.

Misja jest wypełnieniem wizji: posłannictwem, które jednoczy ludzi i motywuje ich w realizacji przedsięwzięcia określonego w wizji- nadaje sens naszego istnienia i działania. Inaczej mówiąc: określając wizję formułujemy misję.

Misją *Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Głowno na lata 2019-2024* jest:

Zapewnienie dobrej jakości życia mieszkańcom gminy poprzez:

- wspieranie rodziny w każdym obszarze jej funkcjonowania,
- aktywizację i włączanie w życie społeczne grup zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- doskonalenie systemu lokalnej polityki społecznej w oparciu o jednostki samorządowe oraz organizacje pozarządowe i inne instytucje działające na rzecz rozwiązywania problemów społecznych w gminie.

Najważniejszymi priorytetami Gminy Głowno, na których samorząd gminy zamierza skoncentrować lokalną politykę społeczną są:

- rodzina- jako podstawowa organizacja i fundament społeczności Gminy Głowno,
- aktywizacja społeczna mieszkańców gminy,
- integracja społeczna- zapewniająca całej społeczności spójność.

VII. Cele strategiczne i operacyjne

Cel strategiczny jest to określony w przyszłości stan, którego osiągnięcie ma kluczowe znaczenie z punktu widzenia realizacji celu głównego, określonego w wizji. Najważniejszy cel określany jest też jako priorytet.

Cele operacyjne to kolejne etapy dochodzenia do realizacji celu strategicznego; działania na rzecz jego osiągnięcia. Sformułowane wg zasady SMART. Powinny odpowiadać pytania co?, gdzie?, kiedy?, dla kogo?

Celem strategii są działania długookresowe i długofalowe polegające na inwestycji w kapitał ludzki, system edukacji, poprawę sytuacji materialnej na rzecz poprawy zatrudnienia. jednym z priorytetów będzie podniesienie świadomości mieszkańców gminy odnośnie głównych przyczyn jak i skutków negatywnych zjawisk społecznych oraz możliwość ich zapobiegania. Kompleksowa pomoc osobom z problemami powinna opierać się ponadto na profilaktyce, systematycznym monitorowaniu sytuacji społecznych i wczesnym reagowaniu.

Cel strategiczny nr 1:

Wyrównywanie szans i wsparcie osób niepełnosprawnych oraz starszych w społeczności lokalnej

- 1.1. Zwiększenie świadomości społecznej w zakresie postaw i uprawnień osób niepełnosprawnych i starszych.
- 1.2. Zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych i starszych do opieki medycznej i rehabilitacji.
- 1.3. Integracja osób niepełnosprawnych i starszych w środowisku lokalnym.
- 1.4. Rozwijanie zróżnicowanych form rehabilitacji zawodowej i zatrudnienia osób niepełnosprawnych.

Cel strategiczny nr 2:

Rozwijanie zintegrowanego systemu działań wspierających rodziny i zapobiegających wykluczeniu społecznemu

- 2.1. Wspieranie działań służących promowaniu rodziny.
- 2.2. Wsparcie rodzin mających trudności w wypełnianiu swoich podstawowych funkcji.
- 2.3. Rozwój zintegrowanego systemu zapobiegania uzależnieniom.
- 2.4. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie ochrona ofiar przemocy.

Cel strategiczny nr 3:

Aktywizacja różnych grup społecznych i zagrożonych wykluczeniem społecznym

- 3.1. Aktywne przeciwdziałanie bezrobociu.
- 3.2. Rozwój ekonomii społecznej i innych form na rzecz integracji społecznej.
- 3.3. Wsparcie i aktywizacja osób bezdomnych, zagrożonych bezdomnością i uzależnionych.

3.4. Przeciwdziałanie marginalizacji i troska o los przewlekle chorych.

VIII. Harmonogram realizacji poszczególnych celów strategicznych

Wyrównywanie szans i wsparcie osób niepełnosprawnych oraz starszych w społeczności lokalnej

Cel operacyjny	Realizatorzy i partnerzy	Termin Realizacji	Wskaźnik
Systematyczny monitoring sytuacji osób starszych na terenie gminy	GOPS, organizacje pozarządowe i inne podmioty	na bieżąca w latach 2019-2024	Liczba przygotowanych sprawozdań
Zwiększenie uczestnictwa osób starszych, niepełnosprawnych w działalności kulturowej	GOPS, Ośrodek Upowszechniania Kultury w Bronisławowie ŚDŚ w Woli Zbrożkowej	na bieżąca w latach 2019-2024	Liczba organizowanych Przedsięwzięć dla osób starszych i niepełnosprawnych Liczba osób, które wzięły udział w imprezie
Zapewnienie osobom starszym i niepełnosprawnym dostępu do korzystania z rehabilitacji	ŚDŚ	w latach 2019-2024	Liczba osób mających dostęp do rehabilitacji w ŚDŚ
Rozwój usług wspomagających osoby starsze w miejscu zamieszkania	GOPS, organizacje pozarządowe i inne podmioty	w latach 2019-2024	Liczba osób korzystająca z usług
Systematyczne podnoszenie jakości usług opiekuńczych	GOPS, organizacje pozarządowe i inne podmioty	na bieżąca w latach 2019-2024	Liczba nowych rozwiązań
Monitoring rozwój usług pielęgnacyjno-opiekuńczych w ramach systemu ochrony zdrowia	Jednostki systemu zdrowia, organizacje pozarządowe i inne podmioty	na bieżąca w latach 2019-2024	Liczba miejsc w placówkach /zakładach
Rozwijanie systemu informacji ofercie z zakresu rehabilitacji zawodowej	Powiatowy Urząd Pracy, organizacje pozarządowe, inne instytucje	na bieżąca w latach 2019-2024	Liczba beneficjentów
Realizacja szkoleń i kursów dla osób niepełnosprawnych, chcących podnieść swoje kwalifikacje zawodowe	Powiatowy Urząd Pracy, organizacje pozarządowe, inne instytucje	na bieżąca w latach 2019-2024	Liczba osób niepełnosprawnych objęta szkoleniem

Rozwijanie zintegrowanego systemu działań wspierających rodziny i zapobiegających wykluczeniu społecznemu

Cel operacyjny	Realizatorzy i partnerzy	Termin Realizacji	Wskaźnik
Opracowanie i realizacja Gminnego Programu Wspierania rodziny	GOPS	Program opracowywany jest w trybie 3 letnim	Zgodnie ze wskaźnikami zapisanymi w programie
Inicjowanie i wspieranie przedsięwzięć promujących rodziny wielopokoleniowe i wspólne spędzenie wolnego czasu	GOPS, Ośrodek Upowszechniania Kultury	na bieżąca w latach 2019-2024	Liczba osób uczestniczących
Edukacja społeczna na rzecz budowania pozytywnego wizerunku rodziny	GOPS, organizacje pozarządowe i inne podmioty	na bieżąca w latach 2019-2024	Liczba imprez, festynów, Liczba osób uczestniczących
Zwiększenie pomocy dla rodzin z dziećmi poprzez zaspokojenie potrzeb	GOPS	na bieżąca w latach 2019-2024	Liczba rodzin objętych pracą socjalną, Liczba dzieci objętych pomocą w

bytowych dzieci i młodzież			formie stypendiów
Objęcie opieką dziecka poza rodziną biologiczną- rozwój rodzinnej pieczy zastępczej	GOPS, PCPR	na bieżąca w latach 2019-2024	Liczba dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej
Organizowanie przedsięwzięć umożliwiających aktywne spędzanie wolnego czasu przez dzieci z rodzin w trudnej sytuacji	Ośrodek Upowszechniania Kultury, organizacje pozarządowe, inne instytucje	na bieżąca w latach 2019-2024	Liczba uczestniczących w zajęciach
Zwiększenie dostępności i jakości poradnictwa rodzinnego i pedagogicznego	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, organizacje pozarządowe, inne instytucje	na bieżąca w latach 2019-2024	Liczba udzielonych porad psychologicznych i pedagogicznych
Realizacja Programu Przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy	GOPS, GKRPA, Zespół Interdyscyplinarny	opracowany w cyklu wieloletnim	Wskaźniki zawarte w programie
Rozwój systemu interwencji kryzysowej wobec rodzin	GOPS, GKRPA, Zespół Interdyscyplinarny	na bieżąca w latach 2019-2024	Liczba osób i rodzin objęta interwencją kryzysową
Profesjonalizacja Zespołu Interdyscyplinarnego i członków grup roboczych	Zespół Interdyscyplinarny, GOPS	na bieżąca w latach 2019-2024	Liczba szkoleń, warsztatów, konferencji
Udział w kampaniach społecznych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie	GOPS, organizacje pozarządowe, inne instytucje	na bieżąca w latach 2019-2024	Liczba kampanii

Aktywizacja różnych grup społecznych i zagrożonych wykluczeniem społecznym

Cel operacyjny	Realizatorzy i partnerzy	Termin Realizacji	Wskaźnik
Działania podejmowane w celu mobilizacji klientów do poszukiwania zatrudnienia	PUP, GOPS	na bieżąca w latach 2019-2024	Liczba zawartych kontraktów socjalnych
Aktywizacja i integracja osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy	PUP, GOPS, organizacje pozarządowe, inne instytucje	na bieżąca w latach 2019-2024	Liczba osób bezrobotnych objęta pośrednictwem pracy i poradnictwem zawodowym
Promowanie zatrudnienia dla osób zagrożonych i wykluczonych społecznie	PUP, inne instytucje	na bieżąca w latach 2019-2024	Liczba osób uczestniczących w pracach społecznie użytecznych, roboty publiczne

IX. Zarządzanie ryzykiem

Ryzyko to możliwość zaistnienia zdarzenia, które będzie miało wpływa na realizację założonych celów, o niepewność związana ze zdarzeniem lub działaniem, które wpłynie na zdolność organizacji do realizacji celów jej działalności. Może mieć charakter negatywnego zagrożenia lub też pozytywnej możliwości.

Natomiast zarządzanie ryzykiem to logiczna i systematyczna metoda tworzenia kontekstu, identyfikacji, analizy, oceny, działania, nadzoru oraz informowania o ryzyku w sposób, który umożliwi organizacji minimalizację strat i maksymalizację możliwości. W odniesieniu do strategii, zarządzanie ryzykiem ma za zadanie obniżenie stopnia oddziaływania ryzyka na realizację założonych celów, a także podejmowanie w związku z tym optymalnych decyzji.

Poznanie charakteru i zakresu potencjalnego ryzyka pozwala na wybór, w odpowiednim czasie, czynności zapobiegawczych bądź minimalizujących jego wpływ i skutki.

W *Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Głowno na lata 2019-2024* można wyróżnić następujące obszary ryzyka związane z:

- środkami finansowymi,
- zasobami ludzkimi,
- zmieniającą się sytuacją społeczną.

X. Wdrażanie, monitoring i ewaluacja strategii

Wdrażaniem, prowadzeniem monitorowania i oceny *Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Głowno na lata 2019-2024* zajmować się będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Głownie

W praktyce proces monitorowania warto przeprowadzać cyklach corocznych, a do jego realizacji delegować osobę lub zespół. Ich główną funkcją będzie pozyskiwanie informacji na temat realizowanych działań oraz ocena dotychczasowych rezultatów wdrażania strategii wraz z rekomendacjami niezbędnych działań naprawczych.

Powołana osoba lub członkowie zespołu przy wyborze zadań do realizacji strategii będą brać pod uwagę zarówno nowe oczekiwania społeczności lokalnej i określonych grup społecznych jak również czynniki środowiska zewnętrznego tj. nowe uregulowania prawne, społeczno- ekonomiczne czy nowe możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych. Dlatego też przy wyborze zadań do realizacji na kolejne lata, zespół powinien uwzględnić nie tylko istniejące zapisy Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Głowno, ale także nowe nie ujęte w nim zadania.

W procesie planowania strategicznego niezbędnym elementem jest monitorowanie ewaluacja. W celu śledzenia postępów realizacji będzie ona na bieżąco monitorowana.

Monitorowanie z jednej strony pozwoli na ocenę oczekiwanych wyników już przyjętych zadań jak i ewentualnie korekty w tych zadaniach. Przez ocenę (ewaluację) polityki programu lub projektu należy rozumieć określenie ich wartości w odniesieniu do wcześniej zdefiniowanych kryteriów i w oparciu o odpowiednie informacje. Ocena wskaże w szczególności jakie nowe zadania priorytetowe należy wprowadzić oraz jakich ewentualnie zmian należy dokonać na poziomie działań oraz celów.

Strategia jest dokumentem otwartym i długofalowym a jej materia (rzeczywistość społeczna) podlega ciągłym zmianom. Ze względu na swój charakter jest dokumentem „żywym” (dotyczy dynamicznych procesów społecznych) wprowadzanie zmian w jej zapisach jest nie tylko możliwe ale w niektórych sytuacjach wręcz konieczne. ze względu na swój długo okresowy charakter planowanie strategiczne jest procesem ciągłym, wymagającym śledzenia zmian prawnych, gospodarczych, politycznych, społecznych i ich uwzględnienia w dokumencie.

Wykaz tabeli:

Tabela Nr 1.

Liczba ludności w gminie Głowno - str. 9

Tabela Nr 2.

Liczba ludności w poszczególnym przedziale wiekowym - str. 9

Tabela Nr 3.

Liczba urodzeń i liczba zgonów -str. 10

Tabela Nr 4.

Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Zgierzu - str. 11

Tabela Nr 5.

Liczba dzieci w placówkach szkolnych - str. 12

Tabela Nr 6.

Analiza księgozbioru, czytelników Biblioteki Gminy Głowno w Bronisławowie w latach 2016-2018 - str.13

Tabela Nr 7.

Liczba złożonych wniosków o ustalenie niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności w powiecie Zgierskim - str. 16

Tabela Nr 8.

Liczba wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności i niepełnosprawności - str. 16

Tabela Nr 9.

Liczba dzieci umieszczonych w systemie pieczy zastępczej - str. 22

Tabela Nr 10.

Powody udzielania pomocy w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Głownie w latach 2016-2018 - str. 29

Tabela Nr 11.

Ilość osób z terenu Gminy Głowno znajdujących się po spożyciu alkoholu, którzy prowadzili pojazdy mechaniczne w latach 2016-2018 - str. 32

Tabela Nr 12.

Dane dotyczące liczby wniosków skierowanych do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Gminy Głowno o leczenie odwykowe w latach 2016-2018 - str. 33

Tabela Nr 13.

Wydatki związane z realizacją Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w latach 2016-2018 - str. 34

Tabela Nr 14.

Liczba założonych przez instytucje Niebieskich Kart w latach 2016-2018 - str.36

¹⁾ https://www.mpips.gov.pl/gfx/mpips/.../1.../pl_2030_wyzwania_rozwojowe.pdf

²⁾ https://www.mpips.gov.pl/gfx/mpips/.../1.../pl_2030_wyzwania_rozwojowe.pdf

³⁾ http://kigeit.org.pl/FTP/PRCIP/Literatura/002_Strategia_DSRK_PL2030_RM.pdf

⁴⁾ A.Giddens, Socjologia, Warszawa 2004, s. 194

⁵⁾ Nowy Słownik Języka Polskiego PWN, Warszawa 2002, s. 847

⁶⁾ Didier, Słownik filozofii, wyd. Książnica, Kraków 1995, s. 344

⁷⁾ Nowa Encyklopedia PWN, Tom 5, Warszawa 1998, s. 542

⁸⁾ Encyklopedia Pedagogiczna XXI wieku, Wyd. Akademickie "Żak", Tom V R-St, Warszawa 2006, s. 306